

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 17 januari 2013

Ons kenmerk 51/3.12/2012008700

Behandeld door de heer D.J. Immenga (0592) 36 51 94

Onderwerp: Uitwerking Deelakkoord Natuur/vervallen Rijkstaken

Geachte voorzitter/leden,

Op 5 juli 2012 hebben wij u geïnformeerd welke keuzes wij hebben gemaakt ten aanzien van de vervallen rijkstaken en provinciale doelen met betrekking tot het landelijke gebied. Deze zijn vertaald in de Begroting voor 2013 en verder.

Bij de begrotingsbehandeling heeft u aangegeven op een ander moment de discussie over de vervallen rijkstaken en de provinciale doelen te willen voeren. In de bijlagen 1 en 2 bij deze brief zenden wij u de keuzes die wij hebben gemaakt met betrekking tot de vervallen Rijkstaken voor het platteland nogmaals toe. In de Begroting voor 2013 en verder heeft dit de volgende financiële consequenties:

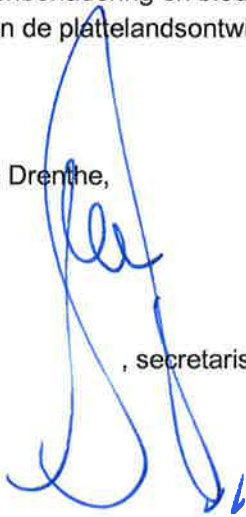
Lasten begroting (* € 1.000,--)	2012	2013	2014	2015	2016
1. Plattelandsontwikkeling					
Landschapsbeheer Drenthe	900	800	650	500	500
Schaapskuddes	240	240	240	240	240
Nationale parken	600	550	500	500	500
Biodiversiteit / Leefgebiedenbenadering	200	200	200	200	200
Landbouwstructuurverbetering (kavelruil)	550	250	250	250	250
Landelijke routenetwerken, toegankelijkheid	190	0	0	0	0
Nationale landschap Drentsche Aa	150	100	75	50	50
Duurzaam bodemgebruik (pilots/bodemvisie)	640	0	0	0	0
R&T/Landbouw/SEV	800	600	550	400	250
Landschap	0	0	0	0	0
Water	0	0	0	0	0
Totaal Plattelandsontwikkeling	4.270	2.740	2.465	2.140	1.990

Daarnaast is als bijlage 3 bijgevoegd de beleidsvisie over biodiversiteit, die onder andere heeft bijgedragen aan de keuzes en reservering van middelen in de begroting voor het doel leefgebiedenbenadering en biodiversiteit, maar ook de relatie legt naar de andere thema's binnen de plattelandsontwikkeling.

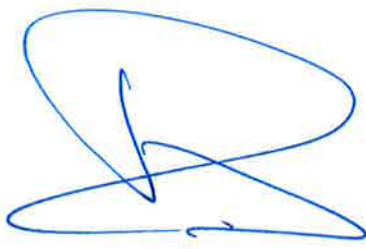
Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

Bijlage(n):
tk/coll.

, voorzitter

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 5 juli 2012
Ons kenmerk 27/3.7/2012004555
Behandeld door de heer D.J. Immenga (0592) 36 51 94
Onderwerp: Uitwerking Deelakkoord Natuur

Geachte voorzitter/leden,

In december 2011 hebt u besloten om niet akkoord te gaan met het Deelakkoord natuur. U hebt wel aangegeven dat de provincie in gesprek moet blijven over de uitwerking. Dit vindt nu plaats onder meer via een externe commissie die door het IPO bestuur in het leven is geroepen om een advies te geven over onder andere de verdeling van het beheergeld en grond voor grond in relatie tot de internationale opgaven. Wij hebben u hierover op 11 juni geïnformeerd.

Voor de begroting 2013 en verder moeten wij nu keuzes maken waar wij naar de toekomst toe op in willen zetten. In deze brief willen wij u aangeven welke keuzes wij willen maken ten aanzien van het beheer van natuurgebieden, de ontwikkelopgave voor natuur en de vervallen rijkstaken voor het platteland.

Het beheer wordt tot en met 2013 door het Rijk gefinancierd. Dit gaat om circa € 10 miljoen per jaar. Vanaf 2014 is vanuit het Rijk € 105 miljoen per jaar beschikbaar en moeten de provincies volgens het deelakkoord € 64 miljoen meefinancieren. De provincies worden verantwoordelijk voor het beheer.

Voor plattelandsontwikkeling en ontwikkelopgave voor verwerving/functieverandering en platteland was jaarlijks € 21,6 miljoen beschikbaar vanuit Rijk en € 4,4 miljoen vanuit de provincie. Met het deelakkoord Natuur zijn vanaf 2012 alle rijksmiddelen voor plattelandsontwikkeling weggefallen en is er alleen de grond voor grond voorraad. Voor de financiering vanuit de provincie blijft de € 4,4 miljoen beschikbaar, aangevuld met € 4,1 miljoen voor het opvangen van de bezuiniging van het Rijk. In de bijlage is een overzicht van alle rijksdoelen en provinciale doelen opgenomen.

Voor de provincie Drenthe is het financieel niet haalbaar om de financiële gaten die het Rijk laat vallen volledig te compenseren. Per opgave geven wij kort weer welke keuze wij voor de toekomst maken:

1. Beheer

- Opgave:** Met de decentralisatie wordt de provincie verantwoordelijk voor het beheer. Vanaf 2014 wordt de provincie ook voor het beheer van Staasbosbeheer verantwoordelijk.
- Strategie:** Provincie vrijwaren van Europese boetes door het niet nakomen van de internationale verplichtingen op dit terrein. Alleen beheer uitvoeren wat vanuit de internationale opgave verplicht is en een oplossing zoeken voor natuurbeheer buiten de internationale doelen N2000 en Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Uitwerking:** Om geen boetes op te lopen de geschatte bijdrage van Drenthe (€ 6,4 miljoen) koppelen aan geschatte bijdrage van het Rijk (10% van het landelijke budget van € 105 miljoen) en dit als taakstelling zien (totaal € 16,9 miljoen/jaar). Dit betekent ruim € 1,1 miljoen minder dan nodig is.

2. Ontwikkelopgave verwerving/functieverandering en inrichting

- Opgave:** Opvangen van de bezuiniging van het Rijk op verwerving/functieverandering en inrichting en tegelijkertijd (getemporiseerd) vasthouden aan de ambitie van het Groenmanifest. Er was in de ILG-periode vanuit provincie en Rijk jaarlijks € 15 miljoen beschikbaar
- Strategie:** Vlot trekken van de ontwikkelopgave voor verwerving/functieverandering en inrichting gericht op KRW en Natura2000/PAS. Het Groenmanifest is leidend en inzet is op maximale benutting cofinanciering vanuit nieuwe programma Europa (POP3). Wij zetten tot de evaluatie met het Rijk in 2016 in op inrichting van de grotendeels gerealiseerde robuuste natuurgebieden. Prioriteit wordt gegeven aan de projecten waar veel internationale doelen samenvallen en synergie te bereiken is, zoals het Bargerveen, Elperstroom (het blauwe hart), de Oude Willem en de Reest.
- Uitwerking:** Via budget voor ontwikkelopgave verwerving/functieverandering en inrichting, uit bijdrage uit grond voor grond (€ 3,3 miljoen, waarvan € 0,7 miljoen POP3 vanaf 2014). Het gaat hierbij dus niet om eigen provinciale financiering. Indien sprake is van synergie Natura2000/PAS, KRW, o.a. in relatie tot verdroging stellen wij voor eigen provinciale middelen voor groen/blauwe diensten en werken in te zetten.

3. Plattelandsontwikkeling

- Opgave:** Opvangen van een bezuiniging van het Rijk op de vervallen rijkstaken voor het platteland. Er was in de ILG-periode tot 2012 vanuit provincie en Rijk jaarlijks ruim € 10 miljoen beschikbaar voor onder andere landbouwstructuurverbetering, Nationale Parken, routestructuren en schaapskuddes.
- Strategie:** In de benen houden van de minimale taken voor plattelandsontwikkeling en maximale benutting cofinanciering vanuit nieuwe programma Europa (POP3). Sociaal economische vitalisering, onderhoud en toegankelijkheid landschap uitwerken via motie vitaal platteland. Een uitwerking van de gemaakte keuzes is opgenomen in de bijlage (onderdelen 3.a en 3.b).

Uitwerking: Minimale doelen plattelandsontwikkeling handhaven (€ 2 miljoen, waarvan € 0,5 miljoen cofinanciering POP3 vanaf 2014).

4. Decentralisatie wettelijke taken

Opgave: Met het deelakkoord Natuur worden een aantal wettelijke taken gede-centraliseerd. Deze taken staan beschreven in de bijlage onderdeel 4.

Strategie: De provincie zal deze wettelijke taken een plaats moeten geven en deze uit moeten voeren.

Uitwerking: Vooralsnog geen budget reserveren, taken in de huidige werkzaamheden inpassen (€ 0 en 0 fte). Nadere uitwerking zodra er meer duidelijkheid is vanuit IPO.

In de bijlage gaan wij nader in op de toekomstige opgaven. De financiële vertaling naar de begroting vindt plaats via de actualisatie van de begroting.

In de actualisatie van de begroting is verder de afrekening van de ILG bestuursovereenkomst opgenomen. Voor zover het incidentele afrekeningen betreft en waar voorgesteld wordt aanvullende provinciale financiering in te zetten zal financiering moeten worden gevonden binnen de ontwikkelopgave en inrichting. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken of projecten bijdragen aan de realisatie van de ambitie, zoals deze is geformuleerd in het collegeprogramma 2011-2015: Focus en verbinding in Drenthe. Concreet gaat het dan om de uitvoering van het Groenmanifest en de Herijkte EHS. Daarnaast is op grond van het Onderhandelingsakkoord Natuur ook de mate waarin projecten bijdragen aan de realisatie van Internationale verplichtingen Natura 2000, KRW en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) van belang geworden.

Omdat op dit moment niet duidelijk is hoe het advies van de externe commissie over beheer, de verdeling van de grond voor grond en afwikkeling van de aangegane verplichtingen eruit zal zien, stellen wij voor om zodra dit eind van dit jaar in het IPO-bestuur is vastgesteld, de meerjarenbegroting met de dan beschikbare cijfers te actualiseren. Dit kan leiden tot een verdere aanscherping van de keuzes die in deze brief gemaakt zijn.

Gelet op de zorgelijke ontwikkelingen rond de Nederlandse overheidsfinanciën achten wij het van belang dat uw staten hier wel een voorbehoud maakt: Allocatie van de middelen voor 2012 is (in latere begrotingsjaren) alleen mogelijk onder de voorwaarde dat (alsdan) voldoende gelden ter beschikking gesteld kunnen worden.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
jk.coll.

Keuzes Natuur en Plattelandsontwikkeling**1. Beheer**

Vanaf 2014 stelt het Rijk landelijk jaarlijks ruim € 105 miljoen beschikbaar voor beheer van de herijkte EHS. Door het grote areaal van Natura 2000 en KRW-gebieden in Drenthe zijn in Drenthe veel middelen nodig voor het voeren van een adequaat beheer. De kosten voor Beheer zijn tot 2014 volledig gedekt uit het onderhandelingsakkoord Natuur uit de afrekening ILG. Voor de periode daarna moeten nog definitieve afspraken worden gemaakt over de onderlinge verdeling tussen provincies.

Verwacht wordt dat vanaf 2014 de beheerkosten inclusief Staatsbosbeheer op kunnen lopen tot ruim 18 miljoen euro per jaar. Staatsbosbeheer heeft in Drenthe in verhouding tot de andere provincies een groot areaal. In Drenthe wordt gerekend op circa 10% van het landelijke budget, minimaal € 10,5 miljoen per jaar. In het deelakkoord is afgesproken dat de provincies vanaf 2014 jaarlijks € 64 miljoen bijdragen aan beheer om te kunnen voldoen aan adequaat beheer. Voor Drenthe zou dit neerkomen op € 6,4 miljoen. De gekoppelde bijdrage is in het Deelakkoord Natuur afgesproken om de provincies te vrijwaren van aansprakelijkheid ten aanzien van het niet nakomen van internationale verplichtingen.

Wel zal de komende periode in samenspraak met de terreinbeheerders en DPG bekeken worden hoe we het beheer nog doelmatiger en goedkoper uit kunnen voeren en samenwerking in beheer kunnen stimuleren. Hier worden ook de Agrarische Natuur Verenigingen en LTO bij betrokken. Vooralsnog wordt vastgehouden aan het ambitieniveau zoals dat in het natuurbeheerplan staat aangegeven. Bij het beheer moet een oplossing worden gevonden voor het beheer buiten de internationale doelen Natura2000 en KRW. Met een aantal partijen zijn afspraken gemaakt om dit beheer te ondersteunen.

Voor wat betreft het Landelijk Stelsel Beheer, heeft het onze voorkeur om vast te houden aan één Landelijk Stelsel Beheer in plaats van 12 provinciale stelsels voor beheer. Het landelijke stelsel is recent vereenvoudigd en voldoet aan de Europese toetsen voor staatssteun.

2. Ontwikkelopgave verwerving/functieverandering en inrichting: ambitie Groenmanifest

Naast het afronden van lopende ILG projecten die onderdeel zijn van de afwikkeling van de huidige bestuurovereenkomst, resteert er nog een ontwikkelingsopgave voor de Internationale verplichtingen en voor de herijkte EHS, zoals neergelegd in het Collegeprogramma en het Groenmanifest. Deze ambitie maakt deel uit van de ontwikkelopgave uit het onderhandelingsakkoord Natuur. Dit moet uit het restant van de landelijke grond-voor-grondpot komen, waarbij op dit moment nog niet duidelijk is wat hiervan financieel te verwachten is.

Door de realisatie van internationale doelen, met name met betrekking tot de PAS en mogelijke hydrologische maatregelen die overeenkomen met de KRW, zal het Rijk extra budget beschikbaar moeten stellen. De hoogte van dit bedrag is nog onzeker. Landelijk is voor de PAS van 2012-2015 € 120 miljoen beschikbaar. Dit wordt ook

ingezet voor generiek rijksbeleid. De Tweede Kamer heeft via een motie € 5-15 miljoen voor 2012-2015 toegezegd gekregen voor hydrologische maatregelen. In Drenthe hebben wij voor de eerste beheerplanperiode van 6 jaar al ruim € 60 miljoen nodig.

Voor de inrichting van de EHS zal in nauw overleg met de terreinbeheerders gekeken worden of dit niet aanzienlijk goedkoper kan en waar mogelijk getemporiseerd (bijvoorbeeld meerjarig verschraken in plaats van plaggen).

In het Groenmanifest is afgesproken dat de EHS nieuwe natuur met 2500 ha wordt verkleind. Om de EHS af te ronden tot een goed functionerend robuust systeem moet tot 2018/2021 nog 1.500 ha nieuwe natuur en in de periode 2018/2021-2027 nog 2000 ha nieuwe natuur gerealiseerd worden. Binnen de collegeperiode 2011-2015 betekent dat circa 1.000 ha nieuwe natuur door functieverandering. Er wordt vanuit gegaan dat het volledige BBL (grond voor kavelruilprocessen en ontwikkeling nieuwe natuur) bezit beschikbaar blijft voor de afronding van de herijkte EHS.

Het kavelruilinstrument Op Drentse Maat heeft in het verleden haar nut meer dan bewezen en blijft ook de komende periode beschikbaar om ruilprocessen voor de realisatie van de EHS te faciliteren. Het provinciaal Kavelruilbureau kan eventueel in specifieke situaties opdracht krijgen om de komende 4 jaar in kansrijke situaties BBL bezit te ruilen naar de herijkte EHS.

Er zijn 4 gebieden, waar de provincie met haar partners in staat is om snel naar uitvoering over te gaan en die allen op hun eigen wijze bijdragen aan de internationale doelen. Dit zijn: het Bargerveen, de Elperstroom (het blauwe hart), de Oude Willem en de Reest.

Wij streven verder om tot en met 2016 per jaar € 4 miljoen bijdrage te genereren bij onze partners en bijdragen via onder andere LIFE subsidies en € 0,7 miljoen vanuit Europa. Hiermee komt naar verwachting in totaal per jaar € 8 miljoen beschikbaar.

In 2016 is er een evaluatie met het Rijk met betrekking voorfinanciering grond-voorgrond en realisatie internationale doelen. Op dat moment moet opnieuw beoordeeld worden welke middelen moeten en kunnen worden ingezet om de doelstellingen tot en met 2021 en daarmee de ambities van het Groenmanifest te realiseren.

3.a Vervallen Rijksdoelen plattelandsontwikkeling

Het Rijk ziet een aantal beleidsthema's niet meer als rijksopgave. Het is een autonome bevoegdheid van de provincies of zij nog inzet pleegt op deze onderwerpen. De volgende voor Drenthe relevante rijkstaken vervallen:

- Leefgebiedenbenadering
- Pilots duurzaam ondernemen
- Landelijke routenetwerken, toegankelijkheid/wandelen over boerenland
- Duurzaam bodemgebruik
- Robuuste verbindingen
- Milieukwaliteit EHS/Verdroging
- Water (excl. synergieprojecten)
- Nationale parken en Nationale landschappen
- Landschap generiek
- Leefbaarheid
- Grondgebonden landbouw: gebiedmaatregelen (waaronder kavelruil) en gebiedsinrichting voor glastuinbouw

Voor Drenthe zijn vooral van belang Nationale parken/landschappen, landschapsbeheer, milieukwaliteit EHS/Verdroging, landbouwstructuurverbetering (kavelruil), leefgebiedenbenadering, routenetwerken, leefbaarheid en schaapskuddes. Per vervallen ILG-doel stellen wij het volgende voor:

Leefgebiedenbenadering (inclusief biodiversiteit)

De leefgebiedenbenadering is gericht op het bespoedigen van economische ontwikkelingen door tijdig maatregelen te nemen om zgn. rode-lijstsoorten te beschermen. Juist met het oog op de economische component is het grotendeels handhaven van de leefgebieden benadering van groot belang. Wij nemen dit doel op in de provinciale begroting. Het thema Biodiversiteit voegen wij met leefgebiedenbenadering samen, gezien de samenhang tussen deze onderwerpen.

Duurzaam ondernemen (Agrobiodiversiteit)

Bij duurzaam ondernemen gaat het vooral om duurzaamheidsprojecten in de landbouw. Voor dit doel zijn geen afzonderlijke middelen meer gereserveerd. Wij integreren dit thema binnen het thema innovatie landbouw. Dit past ook bij de vergroening die zal plaats vinden bij de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. In de ILG-periode was hier gemiddeld per jaar € 166.000,-- voor begroot.

Landelijke routenetwerken

De landelijke routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen maken deel uit van de rijksdoelen. Hierover zijn interprovinciale afspraken gemaakt. Voor Drenthe gaat het in totaal om een bedrag van € 190.000,-- waarvoor verplichtingen zijn aangegaan en die in 2012 gefinancierd moeten worden. Vanaf 2013 hebben wij geen verplichtingen meer. Wij hebben geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. In de ILG-periode was hier gemiddeld per jaar € 1.509.000,-- voor begroot. Hierin is onder andere de vaarverbinding Erica-Ter Apel opgenomen. Wij stellen voor om de route-structuren R&T te betrekken bij de uitwerking van een vitaal platteland. Het toeristisch profiel is voor het platteland van Drenthe van groot belang.

Duurzaam bodemgebruik

Voor zover op termijn nog inzet nodig, kan dit geïntegreerd worden binnen de innovatie landbouw. Hier geldt hetzelfde argument als genoemd onder Duurzaam ondernemen: vergroening en verduurzaming van de landbouw. Voor de afronding/financiering van lopende projecten is in 2012 een provinciale verplichting opgenomen van € 640.000,- in 2012. Dit is voor de projecten Beter boeren met biodiversiteit, Zacht fruit en Grondig boeren met mais.

Robuuste verbindingen

Vanaf 2013 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. Eventuele invulling van dit ILG doel valt binnen de ontwikkelopgave verwerking/functieverandering en inrichting. In de ILG periode was hier gemiddeld per jaar € 1.296.000,-- voor begroot.

Milieukwaliteit EHS/Verdroging

Vanaf 2013 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. Eventuele invulling van dit ILG doel valt binnen de ontwikkelopgave verwerking/functieverandering en inrichting. In de ILG periode was hier gemiddeld per jaar € 5.015.000,-- voor begroot.

Water (exclusief Synergieprojecten)

Vanaf 2013 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. Eventuele invulling van dit ILG doel valt binnen de ontwikkelopgave verwerking/functieverandering en inrichting. Binnen de ontwikkelopgave spelen de internationale doelen Natura2000 en KRW - vooral waar synergie tussen deze doelen is te realiseren - een belangrijke rol. Het gaat dan voornamelijk om de verdrogings- en topgebieden. In de ILG-periode was hier gemiddeld per jaar € 184.000,-- voor begroot.

Nationaal Landschap Drentsche Aa

De provinciale bijdrage bouwen wij geleidelijk af tot € 50.000,- in 2015. Dit bedrag is minimaal nodig om het nationaal landschap operationeel te houden. Al vanaf de eerste aanzet van gebiedsgericht werken, wordt het totale stroomgebied van de Drentsche hierin meegenomen. Met het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Drentsche Aa in 2007 is dit geformaliseerd. Vanaf dat moment is ook ingezet op het uitbouwen van het Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa naar het totale DA-gebied. Inmiddels bestaat dit uit ruim 60 bedrijven en hebben zo'n 100 ondernemers hiervoor een cursus gevolgd. Het bedrag is nodig om dit netwerk te onderhouden. Het vormt daarmee ook een goede basis in het gebied om de vrijetijdseconomie te ondersteunen.

Nationale Parken Dwingelderveld, het Drents Friese Wold en Drentsche Aa

De provinciale bijdrage bouwen wij geleidelijk af van € 700.000,-- nu tot € 500.000,-- per jaar voor alle parken vanaf 2013. In ZW-Drenthe is een verkennend onderzoek gestart naar het opzetten van een Heritage ZW Drenthe. Het onderzoek is erop gericht om tot een efficiënte en doelmatige organisatie te komen, die zichzelf deels terugverdiend door private en overheidsmiddelen slim aan elkaar te koppelen, volgens het Engelse Heritage-model/gedachte. Een sterkere positionering van de gezamenlijke parken en het tussenliggende gebied moet leiden tot een versterkt toeristisch profiel voor het gebied.

Landschapsbeheer Drenthe (LBD)

Voor 2012 heeft zij reeds een toezegging van € 900.000,-- , zodat wij het financiële gat van het Rijk van € 450.000,-- volledig dichten. Voor de daarop volgende jaren bouwen wij de provinciale bijdrage geleidelijk af tot € 500.000,-- per jaar vanaf 2015. De in-standhouding van het goed functionerende vrijwilligerswerk van LBD en de jaarlijks terugkomende onderhoudswerkzaamheden aan kleine natuur en landschapselementen kan met deze bijdrage in stand gehouden worden. De overige incidentele projecten kunnen vanuit een dergelijk budget niet meer uitgevoerd worden. Daarnaast zal de voortzetting van de genoemde activiteiten een grotere bijdrage van de gemeenten en eigenaren vergen en mogelijk via de uitwerking motie vitaal platteland. Wij zien mogelijkheden om het beheer te koppelen aan werkgelegenheidsprojecten (onder andere via werken naar vermogen).

Sociaaleconomische Vitalisering

Vanaf 2012 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. De sociaaleconomische vitalisering laten wij onderdeel worden van uitwerking van de motie vitaal platteland. De activiteiten die worden uitgevoerd zijn gerelateerd aan leefbaarheid en leefkwaliteit, voorzieningenniveau, bereikbaarheid etc. Deze thema's worden binnen het beleidsadvies bevolkingsdaling verder uitgewerkt. In de ILG-periode was hier gemiddeld per jaar € 119.000,-- voor begroot.

Landbouwstructuurverbetering

De versterking van de concurrentiekracht van de landbouw vraagt blijvende aandacht. Landbouwstructuurverbetering is daar een effectief middel in. Met Planmatige Kavelruil realiseren wij tegen relatief lage investeringen aanzienlijke landbouwkundige structuurverbeteringen. Ook willen wij het instrument inzetten om integrale gebiedsdoelen en de herijkte EHS te realiseren door gronden op de juiste plek te krijgen.

Voor landbouwstructuurverbetering is op termijn waarschijnlijk ook cofinanciering uit Europa mogelijk (vanuit EU POP2 is dit maatregel 125). Voor dit doel wordt jaarlijks € 250.000,-- provinciale bijdrage begroot. Ook van de waterschappen wordt hier nog aanvullende financiering verwacht. De inzet van Drentse maat voor landbouwstructuurverbetering zal met de nodige terughoudendheid ingezet worden. Concreet betekent dit dat vooral de Drentse maat ingezet wordt om de realisatie van de te herijken EHS te faciliteren.

Gescheperde schaapskuddes

In Drenthe zijn 8 gescheperde schaapskuddes die jaarlijks als uitvloeisel van de ILG/Rijksregeling subsidie ontvangen. Aangezien de schaapskuddes als belangrijk onderdeel worden gezien van ons cultureel erfgoed en tevens van belang zijn voor de Drentse recreatie en toerisme dekken wij het financiële gat (€ 115.000,--) dat het Rijk laat vallen via het budget voor plattelandsontwikkeling. In totaal gaat het om € 240.000,-- per jaar. Voor 2012 heeft de Tweede Kamer besloten vanuit het Rijk voor een tegemoetkoming in de kosten te zorgen. Onduidelijk is hoe dit voor de daaropvolgende jaren verloopt. Wij willen dit moment wel gebruiken om te onderzoeken hoe met de financiering van alle gescheperde schaapskuddes in Drenthe om te gaan en hoe hoog bijdragen vanuit de provincie moeten zijn.

3.b Provinciale doelen plattelandontwikkeling

Om een zorgvuldige en integrale afweging te kunnen maken hebben wij bij de afweging ook de provinciale doelen betrokken. Voor de provincie Drenthe betreft het de volgende doelen.

- Innovatie landbouw
- Toeristische voorzieningen
- Sociaal economische vitalisering/leefbaarheid
- Subsidieregeling onderhoud landschapselementen (SOL)
- Landschappelijke kwaliteit/cultuur
- Bos en landgoederen en 1^e bebossing landbouwgrond,
- Water
- Natuur algemeen (onder andere faunapassages, versnelde aankopen)
- Ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën

Per vervallen ILG doel stellen wij het volgende voor.

Innovatie landbouw, Toeristische voorzieningen, Sociaaleconomische vitalisering/leefbaarheid

De provinciale doelen innovatie landbouw, toeristische voorzieningen en Sociaaleconomische vitalisering/leefbaarheid voegen wij samen. De budgetten hierbij zijn tot en met 2015 in verplichtingen belegd. Vanaf 2014 wordt rekening gehouden met € 250.000,-- EU POP3 cofinanciering. Voor respectievelijk innovatie landbouw en toeristische voorzieningen was in de ILG-periode vanuit de provinciale financiering beschikbaar: € 523.000,-- en € 128.000,--.

Binnen het provinciale doel SEV zijn een aantal verplichtingen aangegaan voor de jaren 2012 en 2013. Vanaf 2014 stellen wij voor de Sociaaleconomische vitalisering/leefbaarheid deel uit te maken van de reserve Vitaal Platteland en de uitwerking daarvan. De activiteiten die worden uitgevoerd zijn gerelateerd aan leefbaarheid en leefkwaliteit, voorzieningenniveau, bereikbaarheid etc. Deze thema's worden binnen het beleidsadvies bevolkingsdaling verder uitgewerkt. Voor Sociaaleconomische vitalisering/leefbaarheid was in de ILG-periode vanuit de provinciale financiering beschikbaar: € 1.000.000,--.

Voor 2012 is voor de sociaaleconomische vitalisering en voor impuls gelden ten behoeve van het Vitaal Platteland € 300.000,-- gereserveerd uit het budget vitaal platteland. Prioriteit hierbij wordt gegeven aan het versterken van de sociaaleconomische vitaliteit van het platteland.

Landschap

De doelen subsidieregeling onderhoud landschapselementen (SOL), landschappelijke kwaliteit/cultuur, bos en landgoederen en 1e bebossing landbouwgrond voegen wij in één doel samen tot landschap. Vanaf 2013 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor deze doelen meer gereserveerd. Wij stellen voor om Landschap (inclusief de hiervoor genoemde doelen) onderdeel te laten uitmaken van de uitwerking motie Vitaal Platteland. De SOL beëindigen wij en het beheer van landschapselementen laten wij door burgerparticipatie plaatsvinden. Ook agrarische natuurbeheer groepen zoals ANV Drenthe, LTO kunnen hierbij een bijdrage leveren. LBD zal gevraagd worden om dit te gaan organiseren. Met gemeenten, LBD en de andere partners zal een organisatievorm gezocht worden om zoveel mogelijk inhoud te geven aan behoud en

versterking van natuur. In de ILG-periode was hier gemiddeld per jaar € 830.000,-- provinciale financiering voor begroot.

Water

Eventuele invulling van dit provinciale doel valt binnen de ontwikkelopgave verwerking/functieverandering en inrichting. Het gaat hierbij voornamelijk om de projecten waar synergie en het stapelen van internationale doelen mogelijk is in het kader van Natura2000 en KRW. Vanaf 2013 hebben wij geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. In de ILG periode was hier gemiddeld per jaar € 100.000,-- provinciale financiering voor begroot.

Natuur algemeen (onder andere faunapassages, versnelde aankopen)

Het onderdeel versnelde aankopen valt binnen de ontwikkelopgave en inrichting. Vanaf 2013 zijn geen afzonderlijke middelen voor dit doel meer gereserveerd. Oplossingen van knelpunten bij provinciale en gemeentelijke wegen die van provinciaal belang zijn worden onderdeel van de ontwikkelopgave en inrichting. De gemeenten vragen wij daarbij te letten op de mogelijkheden om werk met werk te koppelen. Prioriteit ligt op samenhang met faunavoorzieningen die de komende jaren aangelegd worden in het kader van het rijksprogramma MeerJarenProgramma Ontsnippering, gefinancierd door het ministerie van I&M. In het pMJP waren voor voorzieningen provinciale en gemeentelijke wegen in de periode 2009-2013 € 900.000,-- provinciale middelen beschikbaar.

Ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën

Voor 2012 en 2013 hebben wij op een andere plaats in de begroting financiering gevonden. In 2013 volgt een evaluatie.

4. Gedecentraliseerde wettelijke taken

Met de decentralisatie komen er voor de provincies een aantal wettelijke taken bij:

- Beheerplannen SBB
- Natura 2000
- Instandhoudingregelingen
- Toelaatbaarheid van activiteiten
- Invasieve exotensoorten
- Ontheffingen uitzetten dieren
- Boswet
- Passende maatregelen Vogel- en Habitatrichtlijn
- Wettelijke taak Schade tegemoetkomingen (faunafonds)

Over de exacte invulling en financiële consequenties moeten binnen IPO-verband nog afspraken worden gemaakt. Op dat moment kan ook worden ingeschat welke extra personele inzet dit van de provincie vraagt.

Uitwerking Deelakkoord Natuur Drenthe

Aanleiding

- Deelakkoord: natuur en platteland wordt kerntaak provincie en beëindiging BO Rijk provincie ILG/PMJP 2007-2013 per 31/12/2010
- Geen financiële Rijksmiddelen meer voor plattelandsontwikkeling
- € 105 miljoen per jaar vanuit Rijk voor beheer internationale doelen
- Rijk alleen verantwoordelijk voor agrarisch natuurbeheer buiten de EHS
- Grondpot voor ontwikkelopgave

Lenteakkoord

provincie Drenthe

- € 200 miljoen additioneel voor 2013
- Opheffen tekort en verbetering SNL € 30 miljoen
- Herstelmaatregelen stikstofgevoelige gebieden € 20 miljoen
- Bijzondere beheeropgaven buiten de EHS € 10 miljoen
- Hydrologische maatregelen (+I&M) € 20 (+10) miljoen
- Afronden en inrichten robuuste natuurgebieden € 120 miljoen

Eindafrekening ILG

provincie Drenthe

- Eindafrekening voor Drenthe € 74 miljoen
- Daarvan € 32 met rijksdekking
- Daarvan € 42 miljoen verplichtingen zonder rijksdekking
- Dekken uit landelijke grond voor grond voorraad

Naar de toekomst toe

provincie Drenthe

- Beheer
- Ontwikkelopgave verwerving/functieverandering & inrichting
- Plattelandsontwikkeling
- Gedecentraliseerde wettelijke taken voor natuur
- Financiële vertaling

Toekomst: Beheer

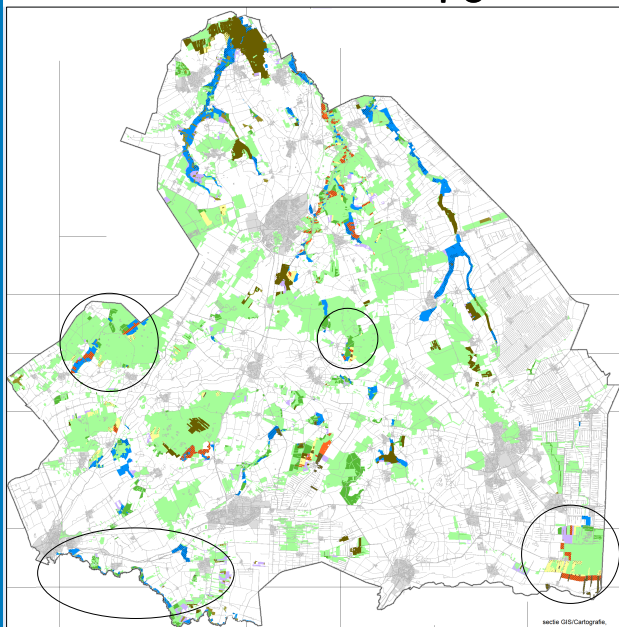
provincie Drenthe

- Voorkomen boetes vanuit Europa: 'adequaat' beheer voeren
- Vanaf 2014 staatsbosbeheer
- Rijk: € 105 miljoen per jaar
- Provincies: € 64 miljoen per jaar verplichte bijdrage
- Drenthe circa 10% = € 16,9 miljoen per jaar
- Drenthe heeft eigenlijk ruim € 18 miljoen per jaar nodig
- Particulier natuurbeheer

Toekomst: Ontwikkelopgave

provincie Drenthe

- Drenthe heeft grote internationale opgave
- Groenmanifest en collegeprogramma, nodig € 16 miljoen/jaar
- 14 Natura 2000 gebieden
3 Nationale Parken
1 Nationaal Landschap
- Prioriteiten: inrichting gebieden met stapeling doelen N2000, KRW en PAS: synergie
- 4 voorbeelden
- 2016 evaluatie

Ontwikkelopgave en beheer PAS provincie Drenthe

PAS (1e planperiode):

- Kosten € 57,87 miljoen, waarvan € 29,17 miljoen ecologische maatregelen en € 28,7 miljoen hydrologische maatregelen

x € 1 miljoen	Ecolog.	Hydr.
Bargerveen	2	22
Drentsche Aa	0,8	1,7
Drents-Friese Wold	11,65	0,35
Drouwenerzand	0,61	-
Dwingelderveld	3,6	-
Elperstroom	0,85	0,05
Fochteloërveen	5,75	2,5
Havelte-Oost	2,5	-
Leekstermeer	0,1	-
Mantingerbos	0,1	0,1
Mantingerzand	1,2	2
Norgerholt	0,01	-

Drents-Friese Wold

provincie Drenthe

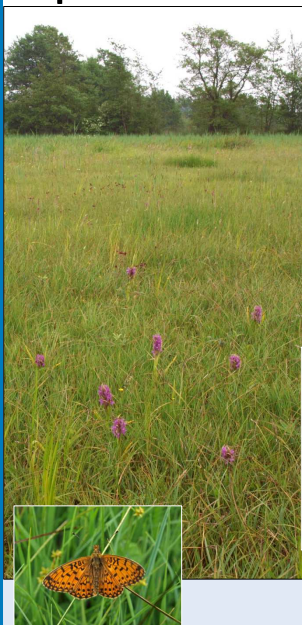

- Natura 2000 (PAS) en KRW
- Realiseren natuur Oude Willem en herstel Middenloop Vledder Aa
- Toeristisch-recreatieve impuls gebied

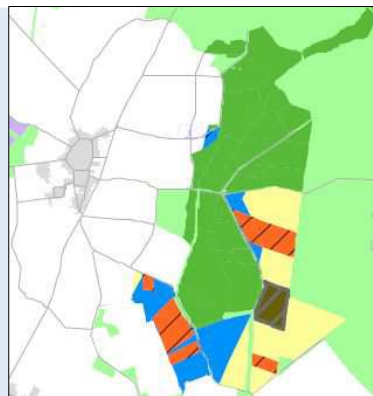

Elperstroom

provincie Drenthe

- Natura 2000
- Sense of urgency voor blauwgrasland en kalkmoeras
- Afronden aankopen noodzakelijk om waterhuishouding te optimaliseren

Bargerveen

provincie Drenthe

- Natura 2000 (PAS)
- Sense of urgency voor actief hoogveen (ruim 2.000 ha.)
- Van (inter)nationaal belang
- Onderdeel Internationaler Naturpark Moor
- Afronden aankopen noodzakelijk om waterhuishouding te optimaliseren

Reest

provincie Drenthe

- KRW- en WB21-opgave
- Opheffen verdroging door herstel natuurlijk peilbeheer
- 80% verworven, nog 2 x100 ha nodig (beide zijden provinciegrens) om opgave te realiseren
- Reest is de drager van het gebied en verbindt water, natuur, cultuurhistorie en recreatie en toerisme ('Samen over de Reest')
- Financiering was geregeld...nu grensoverschrijdende samenwerking onder druk.

Toekomst: Platteland

provincie Drenthe

- Scherpe keuzes: van € 10 miljoen (Rijk + provincie) naar € 2 miljoen per jaar (provincie)
- Economisch, toeristisch en sociaal belang
- Doorgaan: schaapskuddes, leefgebiedenbenadering
- Doorgaan met minder middelen: Nationale parken, st. landschapsbeheer, innovatie landbouw, landbouwstructuurverbetering,
- Verschuiven naar motie vitaal platteland: sociaal economische vitalisering, onderhoud en toegankelijkheid landschap
- Beëindigen: R&T, landelijke routenetwerken, duurzaam bodemgebruik, water

Decentralisatie wettelijke taken

provincie Drenthe

- Aantal wettelijke taken komen zonder geld naar de provincie: o.a. beheerplannen SBB, instandhoudingregelingen, ontheffingen uitzetten dieren
- Inventarisatie binnen IPO loopt
- Vooralsnog inpassen binnen de werkzaamheden: 0 fte en € 0

Financiële vertaling

provincie Drenthe

- Start ILG 2007: per jaar € 21,6 miljoen Rijk en € 6 miljoen provincie (€ 4,4 miljoen nu n.a.v. eerdere bezuiniging)
- Beheer: verplicht voor Beheer € 16,9 miljoen (Rijk € 10,5 miljoen en provincie € 6,4 miljoen)
- Ontwikkelopgave: verwachte opbrengst uit landelijke grondpot € 3,3 miljoen (verplicht te besteden aan de internationale doelstellingen N2000, PAS en KRW)
- Plattelandsontwikkeling € 2 miljoen (keuze vanuit provinciale begroting)

Natuur verdient beter

provincie **Drenthe**

Werken aan de Drentse Biodiversiteit

Natuur verdient beter

Werken aan de Drentse Biodiversiteit

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Tekst

Hans Verhoogt, Royal Haskoning
Femkje Sierdsma, Royal Haskoning

Aanvullende teksten

Karin Uilhoorn
Hans Dekker
Sandra de Graaf

Afbeeldingen

Hans Dekker
m.u.v. pagina 23 (Bert Blok) en pagina 24 (Karin Uilhoorn)

Opmaak

Docucentrum provincie Drenthe

© 2012 provincie Drenthe

ROM&N12080601

Aan de slag!

Als ik aan Drenthe denk, zie ik heidevelden en vennen, een mozaïek van bloemrijke weides en goudgeel graan, dooraderd met korenbloemen. Een rijke schakering van bloemen en planten, overal. Als bestuurder van Drenthe ben ik trots op al dat moois. Toch is het niet allemaal goud dat blinkt. Sommige soorten zijn verdwenen, omdat ze niet waren opgewassen tegen deze moderne tijd. Andere planten en dieren hebben een flinke klap gehad. Daartegenover staat de komst van nieuwelingen, zoals Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop. Soorten die we hier liever niet hebben, omdat ze voor overlast zorgen en onze eigen flora verdringen.

De afgelopen 15 jaar heeft het bestuur van Drenthe samen met haar partners al geknokt om onze bedreigde biodiversiteit te versterken. Daarin hebben we grote stappen gemaakt. Ik denk aan De Onlanden, waar natuur en waterberging gebroederlijk samengaan. Maar ook in onze Nationale Parken, in het Hunzedal, in het Bargerveen en op tientallen andere plekken is het resultaat van onze gezamenlijke inzet zichtbaar. Buiten de natuurgebieden is er ook veel gebeurd. Kijk maar wat er allemaal groeit en bloeit in het openbaar groen van Hogeveen en Assen, of kijk eens in onze wegbermen. Je staat versteld wat je daar allemaal tegenkomt sinds het beheersroer is omgegooid. Maar we zijn er nog niet.

De groene dooradering kan nog beter door verder te werken aan de versterking van de biodiversiteit. Met grote projecten en kleine projecten. Maar bovenal moet het begrip biodiversiteit tussen onze oren raken en er niet meer weggaan. Niet in het extreme, maar voorzichtig, bedachtzaam en duurzaam. Actief rekening houden met natuur in de landbouwbedrijfsvoering, bij het beheer van bedrijventerreinen, op recreatiebedrijven, bij het onderhoud van watergangen en zelfs in onze eigen achtertuin. Het betekent winst voor biodiversiteit.

In deze visie staat het allemaal. Hoe we de komende jaren verder kunnen werken aan het versterken van onze biodiversiteit, waarom dat nodig is en hoe we het kunnen aanpakken. Lees het eens door, laat u inspireren en ga aan de slag!

Rein Munniksmä,
Gedeputeerde vitaal platteland provincie Drenthe

Inhoud

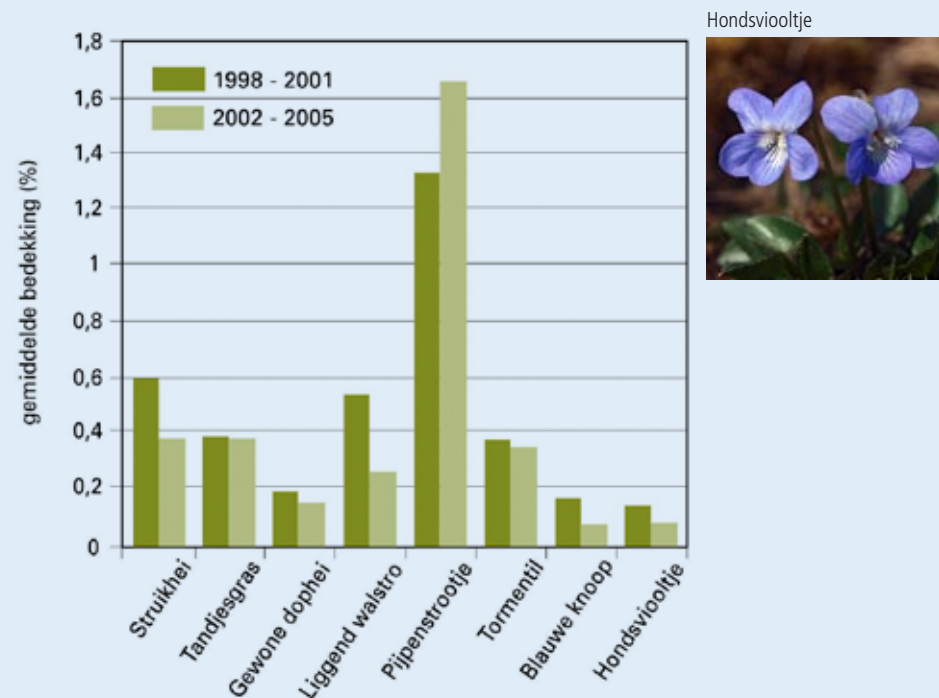
Aan de slag!	3
Werken aan de Drentse Biodiversiteit	7
Kaders biodiversiteit	13
Actuele ontwikkelingen en biodiversiteit	15
Handelingsperspectief voor biodiversiteit	17
Extra inzet en strategie	23
Top zes voor onze inzet	25
Vijf aanbevelingen om het doel te bereiken	31
Hoe nu verder - Kansen voor 2013 en verder	35

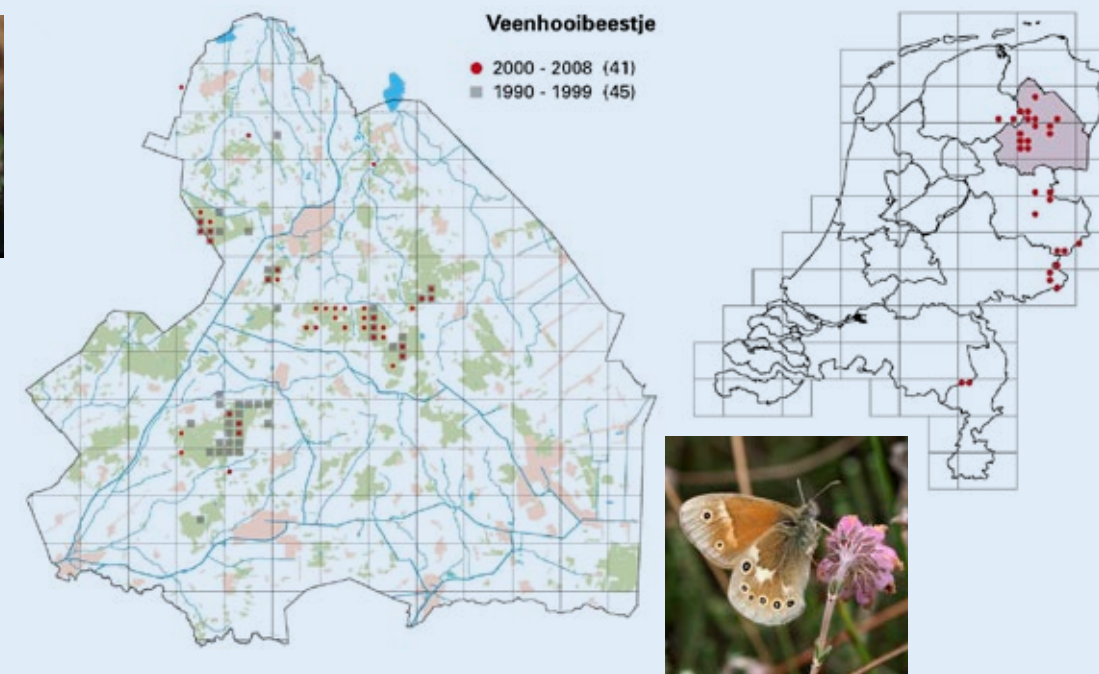
Werken aan de Drentse Biodiversiteit

Biodiversiteit is de verscheidenheid aan planten- en diersoorten in hun ecosysteem, hun specifieke plek in het landschap. In Nederland vinden we die vooral terug in onze natuurgebieden en onze rijke landschappen. Maar ook steden en dorpen bergen een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten. De afgelopen 20 jaar is veel geïnvesteerd in het behoud van onze biodiversiteit door de aanleg van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Inmiddels zijn hier goede resultaten mee bereikt. De verdere achteruitgang in biodiversiteit is hierdoor afgeremd, maar nog niet gestopt.

Veel planten en dieren zijn teruggekeerd of weer toegenomen in aantal. Dit is vooral te danken aan het natuurbeheer binnen de EHS. Daarbuiten zien we een steeds verdere afname van de biodiversiteit.

Ontwikkeling planten van heidemilieus

Het veenhooibeestje komt vooral - zeldzaam - in Drenthe voor, een bijzondere verantwoordelijkheid

Natuurlijke recreatie in het Fochteloërveen.

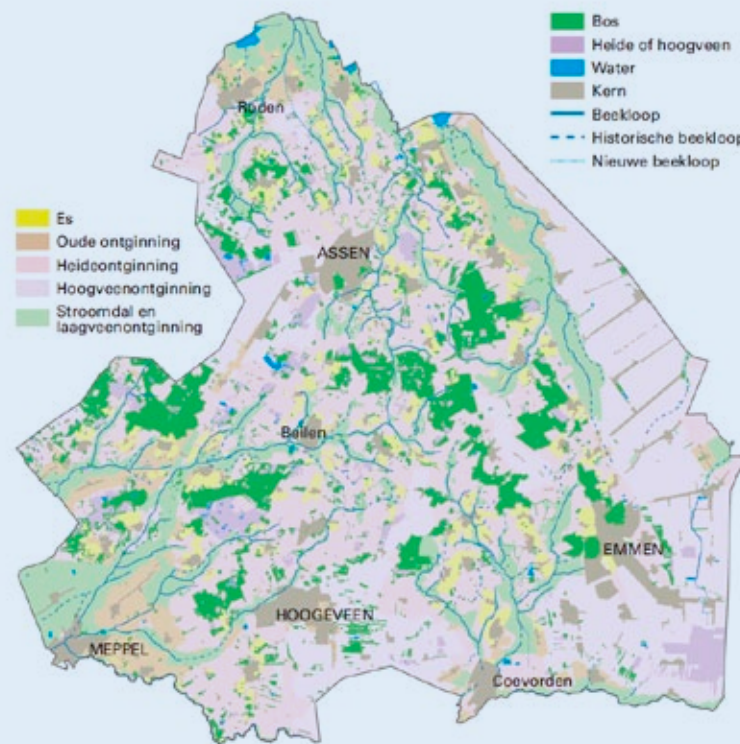

Soorten en ecosystemen zijn de basis van ons bestaan. Zonder biodiversiteit geen *voedsel*, geen schoon drinkwater, geen zuurstof, geen natuur, geen natuurlijke grondstoffen. Biodiversiteit levert ons hiermee 'goederen en diensten' die wel worden aangeduid als ecosystemendiensten. In economische termen vormen zij onze natuurlijke hulpbronnen.

Het belang van biodiversiteit gaat dus ook om de vraag hoe de belangen van natuur en landschap beter of anders verenigd kunnen worden met de belangen van menselijke activiteiten.

Natuur in Drenthe

De Drentse natuur is een complex van heidevelden en hoogvenen, vennen, beekdalen met houtwallen en hooilanden, bossen en bosjes. Maar ook graslanden en akkers, bermen en plantsoenen, sloten en wijken herbergen nog veel natuur. De afwisseling in deze landschappen, hoog en laag, droog en nat, zorgen ervoor dat de biodiversiteit in Drenthe groot is, met typisch Drentse soorten.

Natuurtypen in Drenthe

Valkruid, typisch Drents.

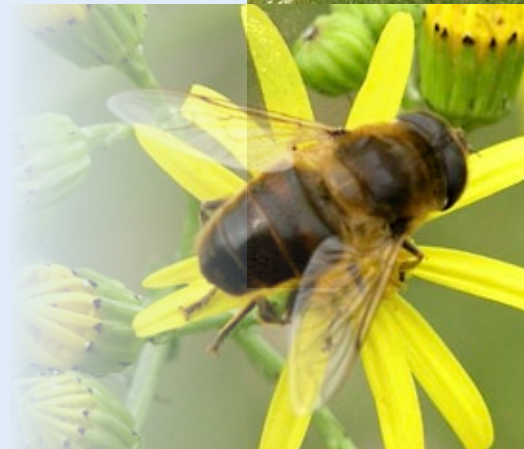

Sommige van onze natuurgebieden zijn op Europees niveau erg belangrijk en zijn extra beschermd via Natura 2000. Deze gebieden en vele andere zijn opgenomen in de provinciale ecologische hoofdstructuur. Een groot deel van Drenthe bestaat echter uit boerenland: graslanden en akkers, bermen en sloten. Hier speelt landbouw de hoofdrol. Toch is ook hier waardevolle natuur te vinden in o.a. poelen, houtwallen, bermen, akker- en slootranden en overhoekjes. Deze natuur heeft bijzondere kwaliteiten voor de leefbaarheid en de beleving van ons platteland (toerisme!).

Natuur heeft een grote economische waarde die van belang is voor ons bestaan. Voorbeelden:

- een gezonde bodem is onmisbaar voor de *landbouw*
- een gezonde bodem en natuurgebieden dragen bij aan de kwaliteit van ons drinkwater
- *bijen* zorgen voor de bestuiving van groente- en fruit
- natuurgebieden dragen bij om de gevolgen van wateroverlast op te vangen, te voorkomen
- natuur trekt *toeristen*, geeft inspiratie en energie

Voor een succesvolle aanpak van het behoud van de Drentse biodiversiteit is het van belang om economie en ecologie als gelijkwaardig te beschouwen. Deze denkwijze biedt aanknopingspunten waarbij zowel de natuur als de ondernemer (landbouw, recreatie, voedsel, gezondheid) kan profiteren van het behoud van biodiversiteit in Drenthe. Door uit te gaan van deze denkwijze is het mogelijk de verdienmogelijkheden die de biodiversiteit Drenthe biedt te versterken.

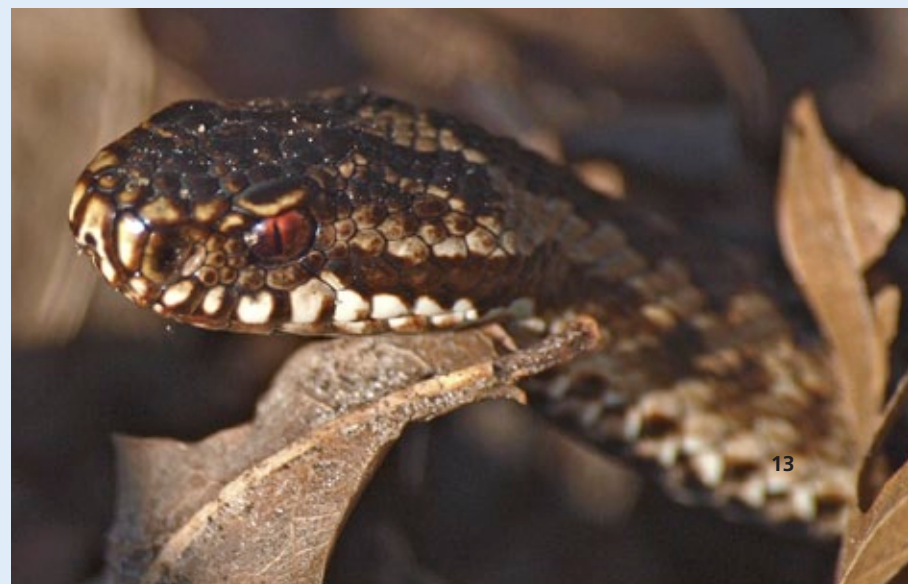
Zorg voor biodiversiteit, een samenspel tussen mens en natuur.

Kaders biodiversiteit

De belangrijkste internationale doelstellingen voor biodiversiteit zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), de Convention on Biological Diversity (CBD) van de Verenigde Naties en de Biodiversiteitsstrategie van de Europese Unie. Daarnaast zijn er ook nationale doelstellingen voor de realisatie van de EHS.

1. De Habitatrichtlijn verplicht tot het nemen van maatregelen die moeten leiden tot een gunstige staat van instandhouding voor soorten en habitattypen die Europees worden beschermd. Aan deze richtlijn is geen termijn verbonden.
2. De KRW moet uiterlijk in 2027 leiden tot een “goede ecologische toestand”. Er mag geen verdere achteruitgang in kwaliteit plaatsvinden in oppervlakte- en grondwater. De prioriteit ligt bij de Natura-2000 gebieden. Ook buiten de EHS ligt een KRW-opgave.
3. De CBD moet de achteruitgang in biodiversiteit wereldwijd remmen. In Europa is afgesproken het biodiversiteitsverlies en achteruitgang met ecosystemendiensten (maatschappelijke baten die de natuur de mensen biedt) te lijf te gaan met als doel het stopzetten van de achteruitgang van biodiversiteit uiterlijk in 2020. Verder geldt dat in 2020 in een groene infrastructuur minimaal 15% van de ecosystemen moet zijn hersteld.
4. In het Natuurakkoord is afgesproken tussen Rijk en provincies dat de EHS in 2021 is gerealiseerd, inclusief ecologische verbindingzones.
5. De taak om de biodiversiteit te bevorderen is in het Natuurakkoord gedecentraliseerd naar de provincies.

Adder

Op pad door de Onlanden, symbiose tussen veiligheid en biodiversiteit.

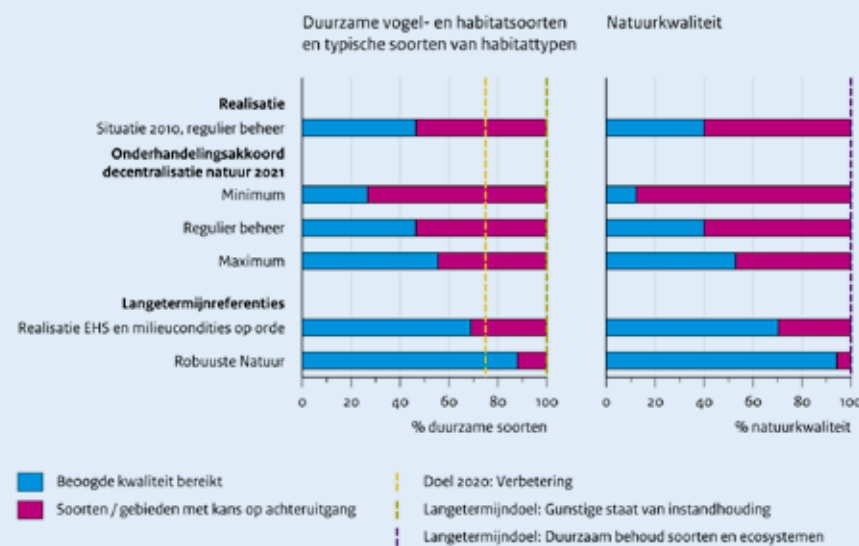
Actuele ontwikkelingen en biodiversiteit

Zoals geschetst gaat het in sommige gevallen goed met planten, dieren en ecosystemen, maar in veel gevallen ook niet. Dit heeft niet alleen effect op de waarde van natuur en landschap, maar ook op de kwaliteit van de diensten die ecosystemen ons bieden. Hierdoor worden ook de economische mogelijkheden van natuur en landschap verminderd. Om biodiversiteit te behouden en te versterken zijn extra inspanningen nodig bovenop de bestaande activiteiten. De provincie erkent dat. In het provinciaal omgevingsbeleid en het Groenmanifest van Drenthe neemt zorg voor biodiversiteit een belangrijke plaats in. Het College van Gedeputeerde Staten zet vooral in op het realiseren van grotere aaneengesloten ‘robuuste’ natuurgebieden en het verbeteren van de milieukwaliteit in de hele provincie.

Door de rijksbezuinigingen op natuur is het beschikbare geld voor natuur (verwerven, inrichten en beheer) echter fors verminderd en komt de realisatie van biodiversiteitsdoelstellingen (KRW, N2000, CBD) sterk onder druk te staan. Bovendien is in het deelakkoord Natuur afgesproken dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid in het landelijk gebied volledig bij de provincies komt te liggen. Dit houdt in dat de realisatie en het beheer van de EHS, de Natura 2000-gebieden en de biodiversiteit op haar hele grondgebied (dus ook buiten de EHS) volledig onder verantwoordelijkheid van de provincie komt te liggen.

Door de verlaging van de rijksbijdrage voor de aanleg, inrichting en het beheer van natuur ontstaat een noodzaak voor het inzetten van een nieuwe koers voor het natuur- en landschapsbeleid en vooral de financiering hiervan. Volgens het PBL kan Nederland de achteruitgang van habitattypen en Natura 2000-soorten bij de uitvoering van het Natuurakkoord niet stoppen. Ook de doelstellingen van de KRW die gekoppeld zijn aan de EHS worden waarschijn-

lijk niet gehaald, omdat tweederde tot de helft van de noodzakelijke inrichtingsmaatregelen niet gerealiseerd zullen worden (PBL 2011). Doelstellingen die gekoppeld zijn aan Convention on Biological Diversity – ook gericht op het behoud van de biodiversiteit buiten de EHS – zullen nog moeilijker gehaald worden. Hoe dit specifiek voor Drenthe uitpakt wordt in het volgende hoofdstuk op hoofdlijnen vermeld, gekoppeld aan drie handelingsstrategieën.

Uit de PBL-analyses blijkt dat het onderhandelingsakkoord niet leidt tot realisatie van Europese doelen, noch tot het voldoen aan de verplichtingen. Ten opzichte van ongewijzigd beleid betekent het akkoord een achteruitgang in mate van doelbereik. Het doel 'verbetering in 2020' verwijst naar de Europese biodiversiteitsstrategie, waarin is aangegeven dat het met 50 procent van de soorten en 100 procent van de habitattypen beter moet gaan in 2020.

Handelingsperspectief voor biodiversiteit

In het Natuurakkoord is afgesproken dat de provincie prioriteit moet geven aan de realisatie van Natura 2000 en de KRW. De EHS moet worden herijkt. Verworven gronden buiten de EHS moeten worden gebruikt om de herijkte EHS te realiseren. Voor de gebieden buiten de EHS heeft de provincie een autonome bevoegdheid om naar eigen inzichten de biodiversiteitsdoelstellingen (natuur, landschap en recreatie) te behalen. Hoe kan Drenthe die doelen behalen?

Minimumvariant

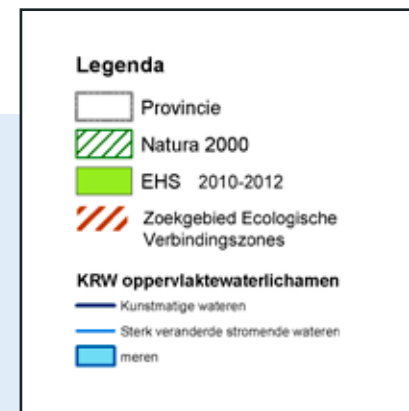
De provincie is verplicht zich in te zetten voor de realisatie van de Europese verplichtingen: de EHS gekoppeld aan de KRW en Natura 2000 (prioriteit Natuurakkoord). In het Groenmanifest heeft Drenthe uitgesproken om niet alleen aan Natura 2000 en de KRW te werken, maar om die samen met de rest van de herijkte EHS tot één robuust systeem om te vormen.

Effecten op natuurwaarden, beleving en andere functies

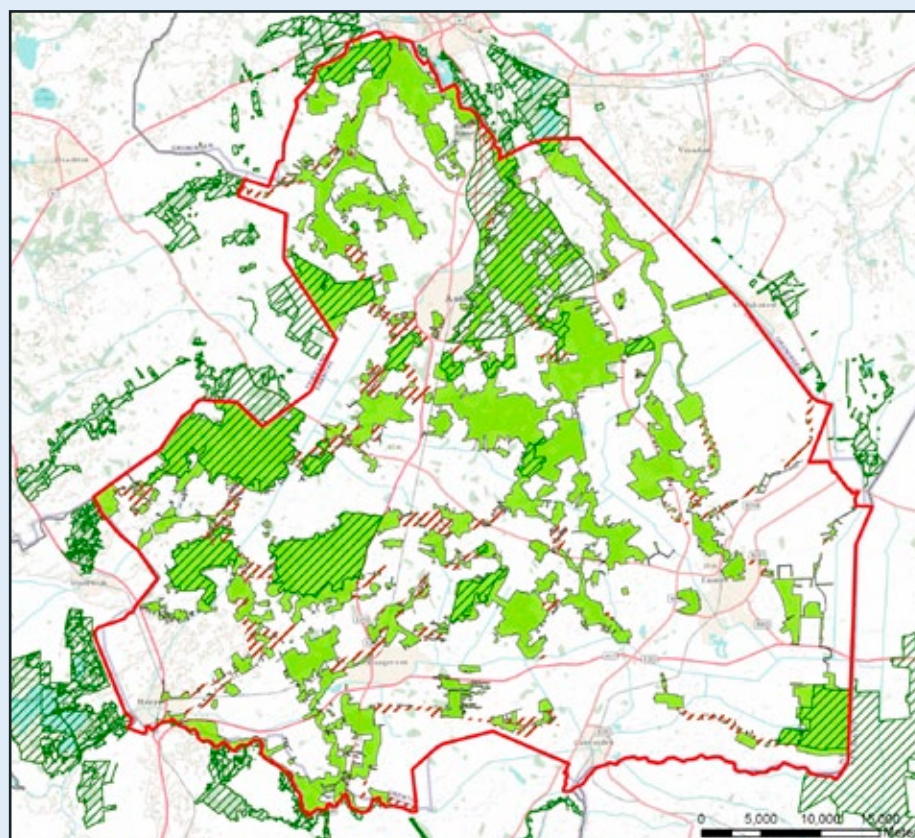
Als de provincie Drenthe zich uitsluitend richt op de realisatie van de Natura 2000-gebieden en de KRW-opgave, gekoppeld aan de EHS, dan zal een belangrijk, maar een in omvang beperkt deel van de verscheidenheid aan typisch Drents landschappen behouden blijven. Het gaat dan om hoogveen, heide, stuifzand, een beperkt deel van de beekdalen en enkele oude bossen. Voorwaarde is dat de inrichting en het beheer van deze gebieden optimaal worden verzorgd, met een zo laag mogelijke stikstofdepositie en een zo natuurlijk mogelijke waterhuishouding.

Veenbesparelmoervlinder

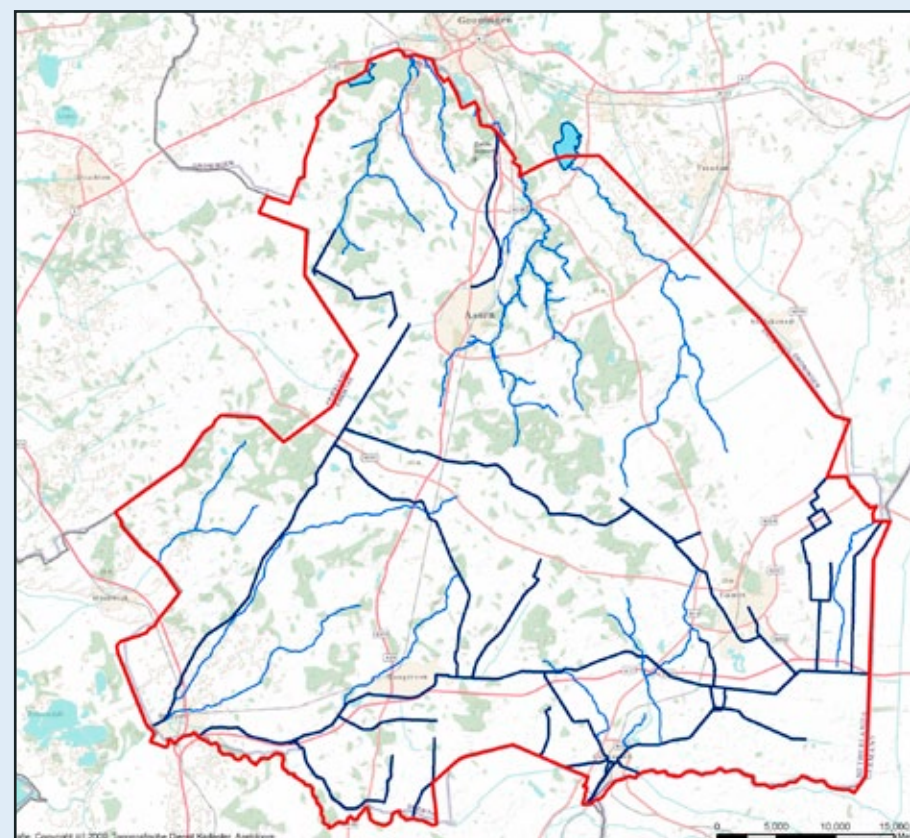

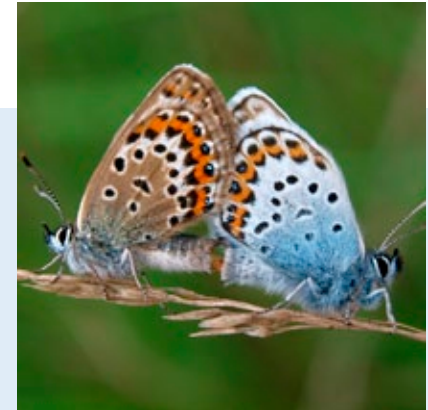

EHS 2010-2012 (groen) en Natura 2000 (groene arcering)

KRW-opgave beken, kanalen en meren

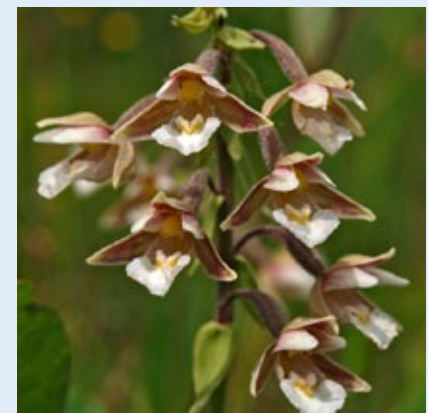

Heideblauwtje

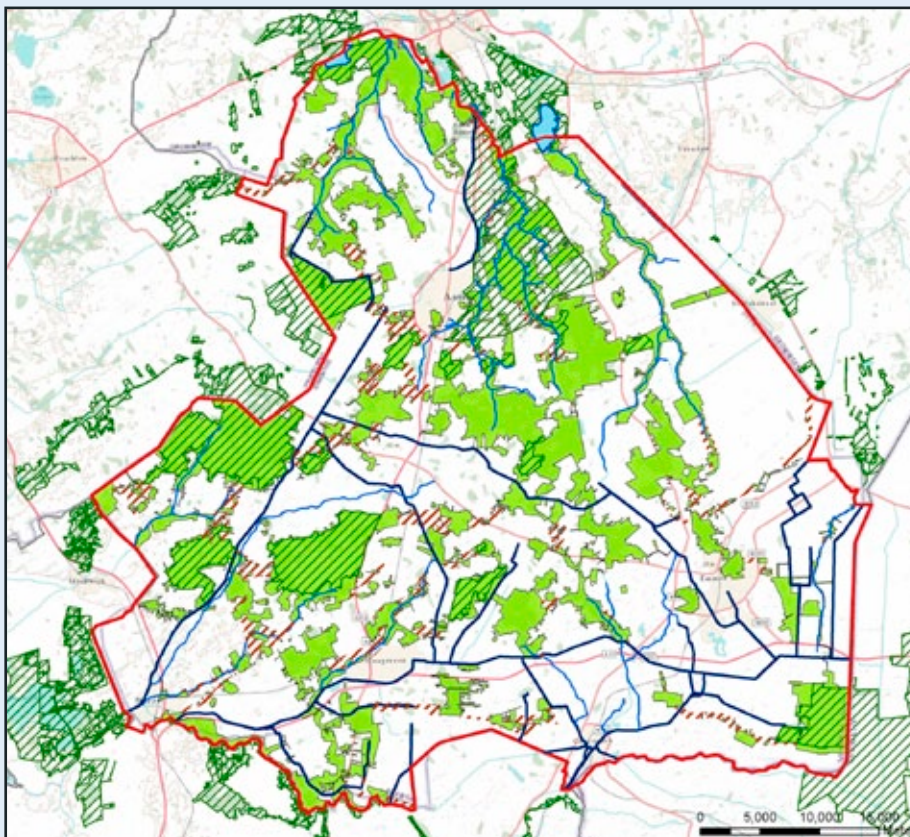

Korenbloem

Moeraswespenorchis

Gecombineerde kaart EHS, Natura 2000 en KRW

Genieten van Drentse landschappen: Hondsrug, Balloërveld, Drentse Aa en Dwingelderveld.

De Drentse Natura 2000-gebieden verschillen sterk in omvang en verschijningsvorm. Kleine gebieden als Norgerholt, Mantingerzand, Drouwenerzand, Elperstroom en Witterveld zijn kwetsbaar voor veranderingen of tekortkomingen in milieucondities (water en stikstofdepositie), klimaatveranderingen en recreatieve druk. Grotere aaneengesloten gebieden als Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en Drentsche Aa kunnen beter meebewegen met veranderingen. Bij optimale inrichting en adequaat beheer van de Natura 2000-gebieden en de EHS, gekoppeld aan de KRW, is het voortbestaan van een aantal soorten waarvoor Drenthe een speciale verantwoordelijkheid heeft redelijk gegarandeerd. Er zullen echter ook soorten zijn die bij de minimumvariant juist veel risico lopen te verdwijnen. Denk bijvoorbeeld aan zwartblauwe rapunzel, tweehuizige zegge, Zweedse kornoelje, veenbesparelmoervlinder, adder en kamsalamander.

Door alleen in te zetten op de EHS en Natura 2000-gebieden ontstaan geïsoleerde natuurgebieden, terwijl er geen aandacht is voor het ecologisch beheer en inrichting van de natuurgebieden buiten Natura 2000, voor ecologische verbindingzones en voor allerlei landschapselementen die zorgen voor een fijnmazige groenblauwe dooradering. De kwaliteit van de natuurgebieden buiten Natura 2000 zal waarschijnlijk verder achteruitgaan, met nadelige gevolgen voor de biodiversiteit. De verdere teruggang van biodiversiteit zal ook optreden in multifunctionele en agrarische landschappen met graslanden, akkers wegbermen, spoordijken, sloten, wijken en kanalen, houtwallen, singels en bosjes. Bijzondere soorten in deze landschappen hebben het nakijken, zoals de patrijs, de knoflookpad en de brede orchis. Later herstel zal hoge kosten met zich meebrengen.

Andere soorten die vooral voorkomen in het gebied buiten de EHS en waarvoor Drenthe een grote verantwoordelijkheid heeft omdat ze van nature vooral in onze provincie voorkomen zijn:

valkruid, stengellose sleutelbloem, heidekartelblad, grasklokje, korenbloem, roggelelie, gele hennepnetel, grote modderkruiper, kroeskarper, ringslang, gele kwikstaart, veldleeuwerik, dwergmuis en vele soorten vlinders, libellen en bijen.

Effecten op beleving en economische functies

Het focussen op louter de EHS en Natura 2000-gebieden kan grote gevolgen hebben voor de recreatiesector. Doordat het beschikbare geld binnen de EHS en de Natura 2000-gebieden voornamelijk zal (moeten) worden ingezet op de natuurdoelen zal er minder geld worden besteed aan beleving en gebruik van de gebieden door recreanten en toeristen (bijvoorbeeld aanleg van fiets- en wandelpaden, bezoekerscentra en andere educatieve en recreatieve voorzieningen). Omdat in Drenthe het beleven van de natuur en de rust voor de recreatieve sector de belangrijkste trekker is, zal de minimumvariant negatieve gevolgen hebben voor de toeristische aantrekkingskracht van Drenthe. Bovendien zal de leefomgeving voor de inwoners van Drenthe in kwaliteit afnemen. Woonbeleving en gezondheid zijn economische factoren waar Drenthe nu hoog op scoort, maar die bij het hanteren van de minimumvariant onder druk komen te staan. Door een beperkte inzet op alleen Natura 2000 en EHS, verbonden met de KRW, zal een goede waterkwaliteit buiten de EHS moeilijk bereikt worden (en wordt de KRW dus niet gehaald). Voor de landbouw zullen vooral natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving, bodemkwaliteit en de waterkwantiteit en -kwaliteit belangrijke aspecten zijn die het moeilijk krijgen. Door de minimumvariant te hanteren zal het moeilijker worden toekomstige klimaatveranderingen op te vangen of te voorkomen (denk hierbij aan het vastleggen van CO₂, wateroverlast, zoetwatertekorten en temperatuurregulatie).

Conclusie minimumvariant

Het is met een minimuminzet niet mogelijk om de Europese doelen ten aanzien van biodiversiteit te halen. Bovendien heeft inzet voor alleen Natura 2000 en KRW grote gevolgen voor de leefbaarheid, gezondheid, landbouw, de lokale economie en de recreatie. Extra inzet is dus nodig.

Inzet voor biodiversiteit betekent aanpakken!

Extra inzet en strategie

Kansen bij extra inzet

Als de provincie besluit om buiten de Natura 2000-gebieden en naast de huidige opgaven uit de EHS- en KRW-lijn in te zetten op biodiversiteit, ontstaan kansen om te voldoen aan Europese biodiversiteitsdoelstellingen. Dit biedt goede perspectieven voor de flora en fauna van kleinere natuurgebieden, akkers, graslanden, wegbermen, sloten en wijken, stedelijk gebied en meer.

Extra inzet biedt goede mogelijkheden om de grote Drentse verscheidenheid aan biodiversiteit te waarborgen en te voldoen aan de Europese verplichtingen t.a.v. biodiversiteit (inclusief Natura 2000 en KRW). Er ontstaat een goede balans tussen gebieden die optimaal ingericht zijn voor natuur en gebieden waarin biodiversiteit een maximale bijdrage levert aan het maatschappelijk belang als recreatie, leefbaarheid en een functionele agrarische biodiversiteit.

Door aansluiting te zoeken met de economische agenda van de regio's (bijv. Groningen-Assen, Zuidwest-, Zuidoost- en Midden-Drenthe, Florigas) kunnen overheden en belanghebbenden gezamenlijk ambities formuleren over natuur, landschap en biodiversiteit. Aan deze ambities kunnen dan ook regionale fondsen (natuur- en landschapsfondsen) worden gekoppeld.

Strategie behoud biodiversiteit

Beperkte middelen maken keuzes noodzakelijk. Om te bepalen welke strategie de beste kansen biedt om te voldoen aan de Europese biodiversiteitsdoelstellingen en de ambities van de provincie Drenthe moeten we prioriteren en faseren.

De eerste prioriteit moet gaan naar de meest kwetsbare onderdelen van onze biodiversiteit zowel binnen als buiten de EHS en Natura2000 gebieden. Met andere woorden welke (eco)systemen en soorten lopen een grote kans te verdwijnen als we niets doen. Daar moet actief op ingesprongen worden middels gerichte projecten.

Voor het bereiken van een goede fasering moeten we bekijken welke investering in natuur en landschap het meeste oplevert in ecologische én economische termen en welke vanuit de juridische kaders van Natura 2000, KRW en realisatie van EHS later uitgevoerd kunnen worden.

Bandheidlibel

Vergrote biodiversiteit door de landbouw.

Top zes voor onze inzet

1. Kwetsbare gebieden

Kwetsbare gebieden zijn gebieden die:

- gevoelig voor verdroging zijn (toplijstgebieden???)
- “sense of urgency gebieden” (Europese topverplichting i.h.k.v. Natura 2000, problematiek wateropgave en stikstofdepositie)
- soortenrijke graslanden, akkers, bermen, sloten, kleine natuurgebieden e.d. buiten de EHS en Natura 2000

In Drenthe gaat het dan om de verdrogingsgevoelige gebieden Fochteloërveen, Drentsche Aa, Elperstroom, Drents-Friese Wold-Leggelderveld, Dwingelderveld, Bargerveen, Peizerdiep (geen Natura 2000), Reest (geen Natura 2000) en in het bijzonder de ‘sense of urgencygebieden’ binnen Natura 2000-gebieden. Het gaat in dit geval om zeer kwetsbare terreinen als hoogveen, blauwgrasland en kalkmoeras die gevaar lopen tussen onze vingers weg te glippen als er geen actie wordt ondernomen. Om de biodiversiteit in deze gebieden te behouden is op korte termijn actie nodig. Daarnaast staan vooral gebieden buiten de EHS onder druk. De autonome ontwikkeling in deze gebieden zal leiden tot sterke achteruitgang van biodiversiteit. Voorbeelden zijn de akkers, graslanden, de wegbermen, slootkanten, wijken en kleine natuurgebieden zoals vennen.

2. Samen aan de bak

Bij de uitvoering van de maatregelen in de EHS en voor de KRW zullen vooral de overheden (provincie, waterschappen, gemeenten) en terreinbeherende organisaties aan zet zijn om gebieden te verwerven, in te richten en te beheren.

Dit zal – zoals ook nu de praktijk is – in nauwe samenspraak gaan met anderen in het gebied (landbouw, recreatie, ondernemers, bewoners, drinkwatermaatschappijen).

Buiten de EHS is de rol van de provincie veel meer regisserend, faciliterend, informierend en enthousiasmerend. De provincie verwacht inzet van andere overheden, ondernemers, maatschappelijke groeperingen en bewoners. De provincie acht het van groot belang haar rol voortvarend op te nemen om daarmee het begrip biodiversiteit en het belang van de Drentse natuur op een goede manier voor het voetlicht te brengen en anderen aan te sporen actie te ondernemen. Dat vraagt om actieve communicatie naar al deze groepen. Voor de ontwikkeling van natuur en landschap kan zowel binnen als buiten de EHS gekeken worden in hoeverre nieuwe verbindingen tussen landbouw, gezondheid, energie en vrijetijdseconomie aanknopingspunten bieden voor een gezamenlijke aanpak.

3. Duurzame landbouw

Het intensieve agrarische landgebruik (van zowel veeteelt als akkerbouw) legt grote druk op de biodiversiteit. Om biodiversiteit buiten de EHS te versterken is een meer duurzame landbouw nodig.

Belangrijke drijfveren die helpen bij een omschakeling komen voort uit:

- werken vanuit de keten ('license to produce')
- nieuw Europees landbouwbeleid (GLB)
- nieuwe kennis en ervaring
- klimaatverandering

Werken vanuit de keten (van producent tot consument)

Drenthe kent verschillende projecten die zich richten op een duurzame landbouw met aandacht voor de biodiversiteit. 'Duurzaam boer blijven in Drenthe' richt zich vooral op melkveehouderij en het project 'Veldleeuwerik' op akkerbouw. De drijfveer om hieraan mee te werken komt vooral vanuit de keten, of, in het geval van het project 'Duurzaam boer blijven in Drenthe', vanuit de agrariërs zelf. Afnemers van de producten stellen hogere eisen aan de manier van produceren. Maar het levert de boer ook meerwaarde op door een hogere productie, minder ziektedruk, lagere kosten door minder inkoop van (kunst) mest, etc.

Daarnaast zijn er diverse biologisch dynamische boeren actief in Drenthe. Een mooi voorbeeld is de Arnica-kwekerij in Dwingeloo, waarvan het grootste deel wordt afgezet in medicinale en farmaceutische producten.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Op dit moment wordt in Brussel hard gewerkt aan het opstellen van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Omdat we slechts af ten toe wat horen over hoe het nieuwe GLB er mogelijk uit komt te zien, is het voor nu nog

niet helemaal duidelijk hoe dit beleid voor natuur uitpakt. In het nieuwe GLB zal natuur en biodiversiteit wel een grote rol gaan spelen.

In de nu bekende voorstellen is opgenomen dat 7% van het grondgebruik ingericht moet zijn voor natuurbeheer. Dit betreft vooral akkerranden, slootkanten, houtwallen e.d. In Drenthe zijn goede ervaringen opgedaan met akkerranden die een goede bijdrage leveren aan natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving, verbetering waterkwaliteit en het behoud van karakteristieke akkervogels als veldleeuwerik, geelgors en patrijs. Bloemrijke akkerranden worden recreatief sterk gewaardeerd en diverse dieren (insecten, kleine zoogdieren en vogels) profiteren van de aanwezigheid van akkerkruiden.

Een deel van het geld in het nieuwe GLB dat bestemd is voor plattelandsonwikkeling (pijler 2) kan ingezet worden voor natuurontwikkeling, efficiënt gebruik van grondstoffen en klimaatadaptatie. Continuïteit is van groot belang voor biodiversiteit. De geleverde groenblauwe diensten zouden vastgelegd moeten worden voor minimaal 20 tot 30 jaar.

Nieuwe kennis en ervaring

In Drenthe is in de melkrundveehouderij veel ervaring opgedaan in het project 'Duurzaam boer blijven Drenthe'. In 2012 is een soortgelijk project gestart in de akkerbouw, genaamd 'Veldleeuwerik'. In het project 'Beter boeren met biodiversiteit' (2012-2012) richten twintig akkerbouwers van de zand- en dalgronden in Drenthe hun aandacht op verbetering van de kwaliteit en biodiversiteit van de bodem.

Verspreiding van kennis en ervaring kan helpen om de biodiversiteit verder te versterken, maar ook om de productiviteit in de landbouw te verbeteren. In deze projecten wordt gewerkt met kennisgroepen die een vraag vanuit de praktijk zo goed mogelijk proberen te beantwoorden. Het toevoegen van specifieke ecologische kennis in deze groepen is een andere mogelijkheid om biodiversiteit in Drenthe te versterken.

In maart 2012 is in Drenthe een overkoepelende agrarische natuurvereniging opgericht die verschillende projecten initieert en begeleidt waaronder bloemrijke akkers, slim slotenbeheer, akkervogels en functionele agrarische biodiversiteit. In deze projecten wordt gezocht naar win-winsituaties voor zowel de landbouw als de natuur. Elders blijkt de lokale samenwerking tussen boeren, vrijwilligers en Landschapsbeheer Drenthe in de omgeving van Dalen erg positief uit te pakken voor de *grutto* en andere weidevogels.

Klimaatverandering

Het klimaat is aan het veranderen. In grote lijnen betekent dit perioden met wateroverlast, maar er zal ook meer en langdurige droogte optreden wat zal leiden tot watertekorten. Op het symposium 'Bodem als grondslag voor creatieve activiteiten' (maart 2012) zijn de ervaringen met duurzaam bodemgebruik belicht. Verbetering van de bodemstructuur levert een grote bijdrage aan het langer vasthouden van water. Dit heeft positieve gevolgen voor het bestrijden van wateroverlast, maar ook aan het langer naleveren van bodemvocht voor gewasteelt. Verbeteren van de bodemstructuur heeft onder andere te maken met bodembewerking, bodemleven, bemesting en organisch stofgehalte. Naast het waterregulerend effect hebben deze maatregelen ook positieve effecten op plaagbestrijding en op het planten- en dierenleven in de bodem.

4. Beheer van kleine natuurterreinen, wegbermen, houtwallen, sloten en wijken

Landschappelijke elementen fungeren in toenemende mate als toevluchtsoord voor planten- en diersoorten van onder meer graslanden en akkers, die daar door het intensief beheer geen plek meer vinden. Het berm- en taludbeheer van de provincie Drenthe is gestoeld op een ecologisch beheer.

Mede als gevolg van het opkomen van jakobs kruiskruid (in hooi giftig voor paarden en ander vee) is het ecologisch bermbeheer plaatselijk onder druk komen te staan en gericht op het bestrijden van deze 'plaagsoort'. Een nieuwe impuls voor het ecologisch beheer van zowel de provinciale alsook de gemeentelijke en waterschapsbermen en -taluds biedt kansen voor biodiversiteit. Hier gaat het om enthousiasmeren en regisseren om tot 'bloeiende' bermen te komen.

5. Stedelijk gebied

Het stedelijk gebied herbergt een grote verscheidenheid aan biodiversiteit. Het versterken van de natuur in en rond dorp en stad heeft een positief effect op de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners. Een ommetje in een groene omgeving direct bij de eigen woonplaats draagt hier sterk aan bij. Goede voorbeelden zijn te vinden in 'Zeijer Wiek' en 'Assen aan de Aa'.

In Hoogeveen is bij de aanleg van het Logistiek Centrum grond gereserveerd voor versterking van de biodiversiteit. Inmiddels groeien daar veel bijzondere plantensoorten langs een wandelpad, waaronder duizenden orchideeën. De inzet van de provincie is gericht op het inbedden van dit type aanpak bij de inrichting van bedrijventerreinen en woningbouwprojecten. De rol van de provincie bij dit type projecten is beperkt tot informeren over de mogelijkheden, enthousiasmeren en verbinden.

6. Klimaatverandering

Wateroverlast

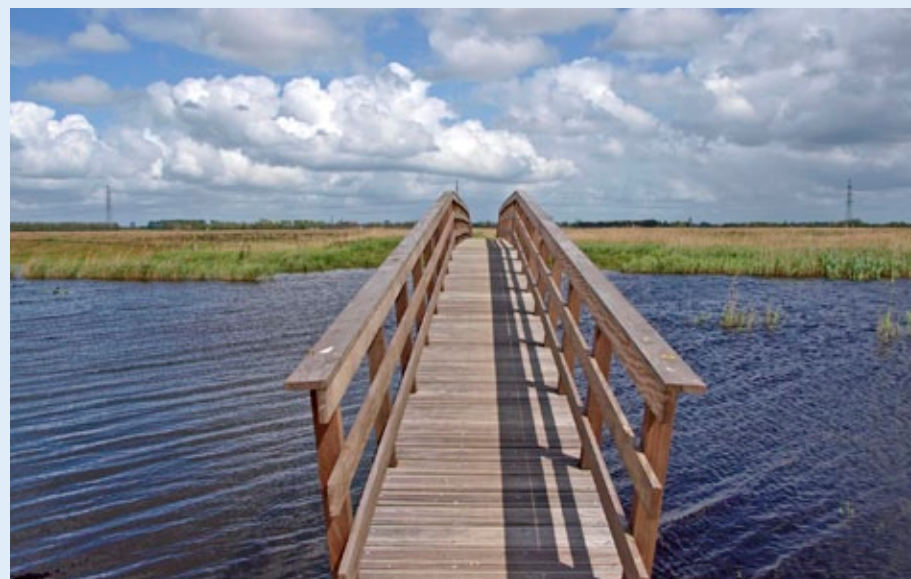
In gebieden waar intensief landgebruik niet mogelijk is (bijv. vanwege te natte omstandigheden) zetten we in op een koppeling tussen natuur en klimaatverandering. Vanaf 2020 zal het Deltaprogramma grote investeringen nodig maken om Nederland klimaatbestendig te maken. Door het langer vasthouden van water op de hogere delen, in de beekdalen (hermeanderen van beken) en het bergen van water kan Drenthe een goede bijdrage leveren aan het voorkomen van wateroverlast. Het project 'De Onlanden' bij de Eelder- en Peizermeden is een goed voorbeeld van de manier waarop grootschalige natuurontwikkeling de stad Groningen en haar museum beschermt tegen hoog water. Ook rond de steden Meppel en Coevorden kunnen dergelijke waterbergingsgebieden een bijdrage leveren aan het voorkomen van wateroverlast. Door waterberging te combineren met natuurontwikkeling en andere vormen van agrarisch grondgebruik kan biodiversiteit meeprofiteren. In het project 'Hotspot Oude Vaart - Reest' zijn daar goede ideeën voor aangereikt. Tot slot kan ook in de haarvaten van ons watersysteem (sloten, wijken en kanalen) water geborgen worden, waardoor de boezemsystemen worden ontlast.

Zoetwatervoorziening

Minder bekend is de droogteproblematiek als gevolg van klimaatverandering. De verwachting is dat in de nabije toekomst meer en langdurige perioden met droogte zal optreden. Noord-Nederland (Friesland, Groningen, Drenthe) is in droge perioden vrijwel geheel afhankelijk van de aanvoer van IJsselmeerwater. Vooral in de veenkoloniën is de aanvoer van IJsselmeerwater in deze perioden zeer groot. Door meer water te laten infiltreren in de bodem op de hogere delen, in de beekdalen en vast te houden in de laaggelegen gebieden kan de provincie Drenthe een belangrijke rol vervullen in de zoetwatervoorziening van het noorden.

Dit sluit goed aan bij de ambities die Drenthe heeft uitgesproken in haar grondwatervisie, waarin wordt ingestoken op het verzilveren van het 'blauwe goud'. Dit betekent wel een minder intensief gebruik van de grond en meer gebruik maken van het natuurlijk zuiverend vermogen van de grond. Deze eisen laten zich goed combineren met landgebruik dat gericht is op het versterken van biodiversiteit. Voor de landbouw in de veenkoloniën kan dit het overschakelen op andere landbouwmethoden betekenen (beregening uit grondwater i.p.v. oppervlaktewater en het toepassen van een veel zuiniger beregeningssysteem met behulp van sensortechnologie 'crop per drop'), introductie van droogteresistente gewassen en verbetering van de bodemstructuur. De landbouw is hier al mee bezig (Boeren op weg naar klimaatbestendige productie 2011).

Combinatie waterberging, natuur en recreatie in de Onlanden

Vijf aanbevelingen om het doel te bereiken

1. Vertel het verhaal van biodiversiteit

Kweek enthousiasme, motiveer en houd de goede dingen vast die de afgelopen 20 jaar zijn bereikt. Neem betrokkenen mee naar buiten en toon hen de mogelijkheden en resultaten. Het verhaal is dat ecologie en de economische mogelijkheden van natuur en landschap evenwaardig zijn (vitaal landschap in een vitale economie); ook in een groene economie kun je geld verdienen. De ambitie is dat weten niet genoeg is, maar dat het verschil wordt gemaakt door verinnerlijking van het belang van natuur en landschap (voelen) en betrokkenheid (verbinding). De inzet is om ervaringen te delen en samenwerking tussen overheid, private partijen, organisaties en burgers te stimuleren.

Een van de eerste acties bij deze aanbeveling is het maken van een communicatieprogramma Biodiversiteit, gericht op bewustwording en het creëren van energie voor het onderwerp.

2. Zet in op mensen

Drenthe is een kleine provincie. Veel mensen uit het werkveld kennen elkaar. Gebruik die contacten om biodiversiteit in de etalage te zetten.

Drenthe is gezegend met een groot aantal enthousiaste en energieke vrijwilligers. Nu al leveren zij een grote bijdrage aan de biodiversiteit van Drenthe, op eigen initiatief, of via organisaties als IVN, NMFD, en diverse natuurverenigingen. Het is belangrijk om deze energie vast te houden.

Zet ondernemers die in groen investeren zoals biologische boeren, groene recreatie, (grote) bedrijven in biobased economie in het voetlicht. Werk met ze samen om werk met werk te maken en gezamenlijk onze doelen te ontwikkelen.

3. Zet in aansprekende, integrale projecten op en gebruik nieuwe financieringsmogelijkheden

Voor het ontwikkelen van de nieuwe manier van werken is het nodig dat de provincie Drenthe inzet op concrete pilotprojecten die aansluiten bij de specifieke Drentse situatie. Alleen zo wordt kennis en ervaring opgebouwd.

Suggesties voor aansprekende pilotprojecten zijn:

- Gebiedsontwikkeling Oude Willem: Wilde natuur in het Drents-Friese Wold: een recreatieve verdienmogelijkheid voor de ontwikkeling van een Natura 2000-gebied).
- Water: het blauwe goud van Drenthe (combinatie van duurzaam grondgebruik, landbouw, duurzame drinkwatervoorziening en biodiversiteit).
- Aansluiten bij (te ontwikkelen) recreatieve toppers (Geopark De Hondsrug, Nationale Parken, andere attractieve natuurgebieden en landschappen), het project Natuurlijke Recreatie.
- Drenthe als de provincie voor landbouw die inzet op biodiversiteit (robuust en duurzaam).

In deze projecten zal gezocht moeten worden naar nieuwe manieren van financiering. Maatwerk zal nodig zijn en is afhankelijk van o.a. de aard en schaal van het project, de doelstellingen en de verdienmogelijkheden. We moeten duidelijk maken welke meerwaarde dit type projecten heeft voor biodiversiteit of hoe we met kleine aanpassingen meer voor de biodiversiteit kunnen bereiken.

Suggesties voor het vinden van alternatieve financieringsbronnen:

- Betrek het bedrijfsleven bij het behoud van lokale biodiversiteit (bijvoorbeeld met behulp van het begrip ecologische voetafdruk).
- Maak meer gebruik van Europese subsidies. Zorg dat voldoende kennis over Europese subsidiemogelijkheden in huis zijn. Onderzoek welk type projecten in aanmerking kunnen komen voor Europese subsidies en combineer dit met Drentse projecten en plannen.
- Gebruik de notitie nieuwe verdienmodellen van de provincie Drenthe (2011). In deze notitie zijn goede ideeën op een rij gezet (landschapsfonds, green deals, etc.).
- Zorg dat we gebruik maken van het geld uit het Lente-akkoord (10 miljoen voor doelen bij de EHS, waaronder de verbetering van leefgebieden van bedreigde planten en dieren).

4. Behoud kennis van de ecologie en ontwikkel nieuwe kennis over economie van biodiversiteit

De provincie Drenthe heeft veel kennis en ervaring over de biodiversiteit van Drenthe. Dit is een zeer waardevol aspect bij het bepalen van beleid, inrichting en beheer en een vraagbaak voor verschillende organisaties. Behoud en ontwikkeling van deze kennis is essentieel voor de komende tijd waarin met minimale middelen een maximaal rendement voor biodiversiteit moet worden behaald. Bovendien is enthousiasmeren, initiëren en motiveren onmogelijk zonder kennis van en liefde voor natuur. Monitoring van onze biodiversiteit is een onmisbaar middel om de vinger aan de pols te houden en beleid te evalueren en aan te passen.

Inzet van particulieren bij het onderhoud van het landschap

Ontwikkel nieuwe kennis over de economische waarde van natuur en landschap en de relatie met een vitale economie. In Europees verband zijn hiervoor studies opgezet zoals de The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB). Deze nieuwe kennis kan ontwikkeld worden door meer aansluiting te zoeken bij kennisinstellingen (in de regio) en bedrijven.

5. Zet bestaande activiteiten door

In Drenthe lopen diverse kleinschalige projecten die door vrijwilligers (omwonenden, natuurorganisaties, lokale bedrijven e.d.) en vakkrachten (o.m. via Landschapsbeheer Drenthe) worden uitgevoerd. Dit soort kleinschalige projecten zijn vaak essentieel voor het voortbestaan van kwetsbare soorten als zandhagedis, valkruid en knoflookpad. Bovendien zijn dit soort lokale projecten goed voor het draagvlak voor natuur c.q. biodiversiteit bij de burgers. Zij krijgen een kans om zelf mee te werken aan behoud en ontwikkeling van de Drentse natuur. Een investeringsbudget om dit type kleinschalige projecten te kunnen voortzetten kan in verhouding veel bijdragen aan het behoud van de biodiversiteit.

Soms zijn stevige maatregelen noodzakelijk.

Kansen voor 2013 en verder

De aanpak die voortvloeit uit deze notitie is een logische vervolgstap om de teruggang van de biodiversiteit in Drenthe een halt toe te roepen. Een logische stap, omdat de provincie Drenthe, samen met haar partners, al veel gedaan heeft om de natuur in Drenthe te versterken. Er zijn grote projecten uitgevoerd zoals in het Hunzedal, langs het Oude Diep en in het hart van het Dwingelderveld. Maar ook veel kleinere projecten bijvoorbeeld voor de knoflookpad en het valkruid op de Hondsrug en de veenvlinders in onze vennen. Deze en veel andere activiteiten hebben een positief effect gehad op onze biodiversiteit. Daar gaan we mee verder, linksom of rechtsom. Maar er is nog veel te doen, binnen en buiten de Ecologische Hoofdstructuur.

De provincie Drenthe wil graag samen met overheden, ondernemers, belangenorganisaties, maatschappelijke organisaties en de Drentse burgers, komen tot een concrete invulling en uitvoering van allerlei stappen die leiden tot versterking van onze biodiversiteit. Voor 2013 en verder staan al een aantal acties op stapel.

Landbouweconomie en biodiversiteit

De mogelijkheden om economie en biodiversiteit te verbinden liggen voor het oprapen. Bovendien past dat streven goed in de huidige tijdgeest, waarin duurzaamheid en participatie hoog in het vaandel staan. Een vitaal platteland bijvoorbeeld is groen, duurzaam en aantrekkelijk. Dat betekent een lager ziekteverzuim en een hogere productiviteit. Bovendien heeft een vitaal platteland een belangrijke economische meerwaarde. Hier horen activiteiten thuis als

- Agrarisch natuurbeheer à aantrekkelijk landschap en meer ruimte voor planten en dieren > aanvullende inkomstenbron boeren à past in verduurzaming en vergroenen landbouw
- Nieuwe ketens > nieuwe en oorspronkelijke gewassen verbouwen met kleinere milieubelasting en ontwikkeling van (nieuwe) streekproducten, gerelateerd aan biodiversiteit.
- Gebruik biomassa > geldbron voor duurzaam beheer van bijv. houtwallen, singels en bermen

Stengelloze sleutelbloem

Toeristische economie en biodiversiteit

Ontwikkeling van projecten die aansluiten bij het thema Natuurlijke Recreatie in Drenthe. Concreet gaat het om de vergroting van biodiversiteit in recreatiegebieden. Voorbeelden:

- Natuurlijke (her)inrichting en beheer recreatiecomplexen zoals Witterzomer > combinatie met het Witterveld en de verbindingszone naar het Esmeer.
- Ambassadeurschap van recreatiebedrijven voor kenmerkende soorten als de sleedoornpage rond Zuidwolde en de boommarter in het Drents-Friese Wold. Hier gaan communicatie en praktische beheermaatregelen hand in hand.
- Marketing met streekeigen producten die een relatie met biodiversiteit hebben > *honing*, vlees, wol, etc. (zie boven)

Icarusblauwtje

Combinaties in gebruik

- Waterbuffering en waterzuivering leveren ruimte op voor recreatie en natuur. Succesvolle en aansprekende voorbeelden zijn Geeserstroom en de Onlanden. Kansen liggen nu o.m. in het Hoefijzer van Ruinen.
- Stedelijk c.q. dorpsgroen benutten als kansen voor biodiversiteit. Functie als verbindingszone, recreatiegebied, groene longen, etc. Voorbeelden: Assen aan de Aa (plan), dorpsgroen in Zuidwolde (uitgevoerd), Logistiek Centrum Hoogeveen (uitgevoerd)

Gezondheid en biodiversiteit

Natuur is gezond en leidt tot minder stress, ziekteverzuim en sneller herstel. Zorgverzekeraars kunnen worden aangesproken op hun maatschappelijk verantwoordelijkheid. Door allianties met hen aan te gaan worden nieuwe financieringsbronnen aangeboord. Bovendien wordt het begrip biodiversiteit bij een breder publiek onder de aandacht gebracht. Bovendien kunnen we biodiversiteit inzetten bij de bestrijding van de eikenprocessierups. Hoe meer soorten natuurlijke vijanden, hoe beter de bestrijding en hoe minder gezondheidsproblemen door deze rups.

Projecten Landschapsbeheer

Landschapsbeheer Drenthe (LD) heeft een aantal projectplannen voorbereid die goed passen binnen de leefgebiedenbenadering. De afgelopen jaren heeft LD verschillende zeer succesvolle biodiversiteitsprojecten uitgevoerd. Zo werd jaarlijks sterk ingezet op biotoopverbetering voor onze heide- en veenvlinders, de zandhagedis, de knoflookpad en het valkruid.

Uitwerking Bodemvisie in relatie tot biodiversiteit

In de Bodemvisie wordt verwoord dat er een duidelijke interactie bestaat tussen bodem en natuur. Deze interactie is onvoldoende uitgewerkt in actueel beleid. Het onderdeel biodiversiteit zal in 2013 verder worden uitgewerkt als samenwerkingsproject tussen het team Natuur en Water en het team Bodem. Een

voorbeeld van de uitwerking is het verkrijgen van betere bodemvruchtbaarheid en beter bodemleven door gebruik te maken van een bedrijfskringloop en leidt tot minder stikstof en fosfaat in het milieu. Maar ook: beperking gebruik grondwater à gebruik afvalwater in een gesloten kringloop à beperkt verdroging.

Nieuwe soortgerichte projecten

In het kader van het Lenteakkoord is er 200 miljoen 'extra' beschikbaar gekomen voor intensivering natuur. Daarvan is 10 miljoen bestemd voor natuur buiten de EHS, waaronder de leefgebieden en soortenbeleid. Om aanspraak te kunnen maken op deze gelden is het van belang een aantal aansprekende projecten te ontwikkelen. Voorbeelden zijn het project Red de stengelloze sleutelbloem, het project kievitsbloem Eelde en de reptielencorridor bij Echten. Hier is ook aansluiting mogelijk met het recreatiebedrijf Westerbergen.

Werken met vrijwilligers

Analoog of gecombineerd aan de landschapswacht gaan vrijwilligers aan de slag om kleine landschapselementen te beheren. Het gaat dan om die elementen die van belang zijn voor bijzondere of bedreigde soorten. De activiteiten bestaan uit het maaien van slootkanten, bermen en overhoekjes of uit het plaggen en maaien van stukjes heide met bijv. valkruid of klokjesgentiaan. De coördinatie ligt bij Landschapsbeheer Drenthe.

Communicatie

De provincie Drenthe zal intensief gebruik maken van haar netwerk om samen partners en burgers de biodiversiteit te versterken. Daarvoor gaan we gebruik maken van alle communicatiemiddelen die ons ten dienste staan. We gaan aan de slag samen met gemeenten, waterschappen, Landschapsbeheer Drenthe, terreinbeherende organisaties, LTO en RECRON en vele anderen. Samenwerken, samenbinden en communiceren voor onze biodiversiteit.

